

Evropska
komisija

60 dobrih razloga za EU

Zašto nam je potrebna
Evropska unija

TO JE
TVOJA
EVROPA

60
ROME

60 dobrih razloga za EU

**Zašto nam je potrebna
Evropska unija**

Sadržaj

Deo 1: Na šta Evropa može biti ponosna 5

1. EU garantuje mir već 70 godina 5
2. Mi smo Evropa: imamo Dan Evrope, evropsku zastavu i Odu radosti. 6
3. U globalizovanom svetu, Evropa može biti sila samo zajedničkim trudom 7
4. Svađamo se i mirimo — kao i svaka velika porodica 8
5. Evropske vrednosti su nam u genima: EU inspiriše druge u svetu 9
6. Učešće kao jedna od karakteristika EU 10
7. Evropa je najpopularnija turistička destinacija na svetu. 11

Deo 2: EU jača ekonomiju i podstiče napredak 12

8. EU nije Divlji Zapad već socijalna tržišna privreda 12
9. EU podstiče rast, zapošljavanje i prosperitet. 13
10. EU podržava manje razvijene regione i ekonomski oporavak 14
11. EU promovise poštenu trgovinu sa drugim delovima sveta 15
12. Euro je stabilna valuta koja nudi mnogobrojne prednosti 16
13. Evropa stoji uz svoje poljoprivrednike 17

Deo 3: EU garantuje tržišno nadmetanje i kontroliše velike kompanije 18

14. Od ekrana do kamiona: EU se bori protiv kartela 18
15. EU se bori za pravično oporezivanje 19
16. EU nadzire banke. 20

Deo 4: Evropska unija štiti potrošače 21

17. EU garantuje prava putnika u vazdušnom i železničkom saobraćaju 21
18. EU smanjuje broj stradalih na putevima 22
19. EU pomaže potrošačima da ostvare svoja prava, na primer prilikom prodaje od vrata do vrata. 23
20. Evropa čini kupovinu preko interneta sigurnijom 24
21. EU garantuje prava kupaca ako je proizvod neispravan. 25
22. Evropa štiti štednju građana. 26

Deo 5: EU smanjuje troškove života 27

23. Jedinstveno tržište obara cene 27
24. Evropa obara cene telefonskih poziva. 28
25. EU vam daje krila: cene avionskih karata u slobodnom padu 29
26. EU snižava bankarske naknade i proviziju za korišćenje kreditnih kartica. 30
27. EU snižava cene lekova 31

Deo 6: EU je posvećena zdravoj hrani i čistoj životnoj sredini 32

28. EU se brine o zdravoj hrani. 32
29. EU sprečava „kopiranje hrane“ i štiti regionalne specijalitete. 33
30. EU obezbeđuje čistu pijaću i vodu za kupanje. 34
31. EU obezbeđuje čistiji vazduh i svetski je lider u zaštiti životne sredine 35
32. EU se stara o reciklaži električnog i elektronskog otpada 36

Sadržaj

Deo 7: EU olakšava putovanje i rad bilo gde u Evropi 37

- 33. EU građanima omogućuje da žive i rade u bilo kojoj državi članici 37
- 34. Evropa vam pruža zdravstvenu zaštitu čak i na putovanju 38
- 35. Pozovite ako ste doživeli nezgodu! Evropa ima jedinstveni broj za hitne službe: 112 39
- 36. Vozači u Evropi ne moraju da brinu o granicama 40
- 37. EU znači putovanje bez granica: Šengenski prostor 41

Deo 8: Promocija obrazovanja, istraživanja i kulture. 42

- 38. EU mladima nudi mogućnost studiranja u inostranstvu 42
- 39. Novi volonterski servis EU: Evropske snage solidarnosti 43
- 40. EU omogućuje zapošljavanje mladima 44
- 41. Istraživači dobijaju milijarde evra iz programa Horizon 2020 45
- 42. EU uspostavlja evropski naučni oblak 46
- 43. EU povezuje Evropu — besplatan bežični internet u gradovima i selima 47
- 44. EU promovise kulturu 48
- 45. EU čuva kulturnu raznolikost i dodeljuje titulu evropske prestonice kulture 49

Deo 9: EU doprinosi unutrašnjoj bezbednosti 50

- 46. EU se bori protiv terorizma. 50
- 47. EU preduzima mere protiv organizovanog kriminala 51
- 48. EU štiti žene i decu od trgovine ljudima i zlostavljanja 52

Deo 10: EU je angažovana u svetu 53

- 49. EU je najveći davalac razvojne pomoći na svetu 53
- 50. EU pruža pomoć za krizu u Siriji. 54
- 51. EU podržava svoje susede 55
- 52. EU je najveći davalac humanitarne pomoći na svetu 56

Deo 11: EU pomaže u rešavanju izbegličke krize 57

- 53. EU spašava živote 57
- 54. Evropa štiti svoje granice. 58
- 55. Evropa se bori protiv krijumčara 59
- 56. EU se bori protiv temeljnih uzroka migracija. 60
- 57. EU je posvećena zajedničkim standardima azila u Evropi. 61

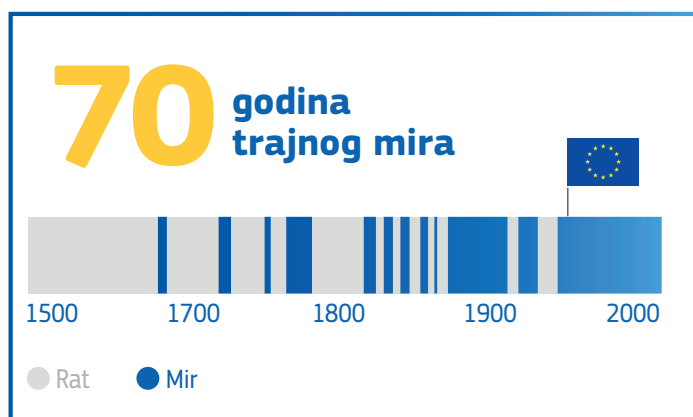
Deo 12: EU smanjuje birokratiju 62

- 58. EU prilagođava svoj angažman značaju problema.. 62
- 59. EU nije birokratsko čudovište – Evropa nas košta manje nego što mislimo. 63
- 60. EU se isplati za Maltu 64

Deo 1: Na šta Evropa može biti ponosna

EU održava mir već 70 godina

Naši očevi i dedovi su ratovali, a danas, mi uživamo u blagoretima poverenja u svoje evropske susede. Rat unutar EU je nezamisliv; istočna i zapadna Evropa su ujedinjene. Naš zajednički evropski dom garantuje mir i na tome bi trebalo da budemo veoma zahvalni.

Ratovi su vekovima bili deo evropske stvarnosti. U 20. veku, Drugi svetski rat je odneo najmanje 55 miliona života i doneo raspad dotadašnje Evrope. Bilo je krajnje vreme da se realizuje ideja o ujedinjenoj Evropi – viševjekovnoj utopiji koja datira još iz vremena starih Grka i Rimljana. Danas više od pola milijarde Evropljana živi u miru i slobodi – zahvaljujući Evropskoj uniji. „Evropske integracije su najuspešniji mirovni projekat u (novijoj) istoriji“, rekao je bivši ministar spoljnih poslova Nemačke, Gvido Vestervele.

Ideju o ujedinjenju formulisao je ministar spoljnih poslova Francuske Robert Šuman, 9. maja 1950. godine. Cilj je bio da evropske države među sobom izgrade toliko jake ekonomske veze da rat među njima postane nemoguć. Uspostavljanje Evropske zajednice za uglj i čelik 1952. je bio prvi korak u tom pravcu za kojim je usledilo potpisivanje Rimskih ugovora 1957. godine, čime je zvanično započet evropski mirovni projekat.

Evropa nikada nije iskusila tako dug period mira – mira koji traje već 70 godina vlada i dalje, i to u svetu u kome trenutno bukti preko 40 oružanih sukoba u kojima život godišnje izgubi barem 170.000 ljudi. Danas se sukobi rešavaju na drugačiji način, kako kaže Žan-Klod Junker, predsednik Evropske komisije: „Ponekad se sukobljavamo. Ali to činimo rečima, a naše sukobe rešavamo za pregovaračkim stolom, ne u rogovima“.

Evropskoj uniji je 2012. godine dodeljena Nobelova nagrada za mir zbog širenja mira, pomirenja, demokratije i ljudskih prava. Mnogi su, naravno, doveli u pitanje to da EU zaslužuje takvo priznanje dok izbeglice umiru na Mediteranu, a veliki broj država EU izvozi oružje. Ali ga ona jeste zaslužila jer je njen doprinos miru neporeciv.

[Govor predsednika Junkera o stanju Unije od 14. septembra 2016.](#)

[Saopštenje Evropske komisije o Nobelovoj nagradi za mir](#)

[Saopštenje Odbora za dodelu Nobelove nagrade EU od 12. oktobra 2012.](#)

Mi smo Evropa: imamo Dan Evrope, evropsku zastavu i Odu radosti

Godine 2000, Evropska unija je dobila svoj moto: „Ujedinjeni u različitosti“, koji odražava činjenicu da EU poštuje mnoštvo različitih evropskih kultura, tradicija i jezika. Evropska zastava, Dan Evrope i evropska himna su zajednički simboli EU.

Kako vi obeležavate 9. maj? Evropska unija svake godine na taj dan slavi Dan Evrope. To je zapravo državni praznik EU – iako nažalost nije neradni dan, i od posebnog je značaja za Evropu: tadašnji ministar spoljnih poslova Francuske Robert Šuman je 9. maja 1950. prvi put izneo predlog o postepenom ujedinjenju Evrope kao neophodnom preduslovu za mir, demokratiju i prosperitet u posleratnoj Evropi. Šumanova deklaracija predstavlja kamen temeljac današnje Evropske unije i obeležava se svake godine od 1985. Predstavništva Evropske komisije, ministarstva država članica i udruženja građana organizuju različite događaje, poput Danâ otvorenih vrata.

Ali pre svega, odakle potiče naziv Evropa? U grčkoj mitologiji, Evropa je bila lepa kćer feničanskog kralja u koju se, prema legendi, beznadežno zaljubio vrhovni bog Zevs. Odveo ju je na Krit i tamo zaveo. Samo ime Evrope datira iz antičkih vremena, i prvi put ga spominje, već u 5. veku pre Hrista, grčki

pisac i geograf Herodot, nazivajući Evropom teritorije severno od Sredozemnog mora.

No, treba i reći da Evropska unija nije neka zgrada u Briselu, već ideja. Njeno znamenje je evropska zastava koja predstavlja jedinstvo i identitet Evrope. Krug sačinjen od zlatnih zvezda je simbol solidarnosti i sklada između evropskih naroda. Broj 12 tradicionalno označava savršenstvo i jedinstvo – poput 12 meseci u godini ili 12 sati na brojčaniku. I Evropa teži tom jedinstvu. Suprotno uvreženom mišljenju, broj zvezdica nema nikakve veze sa brojem država članica, čiji se broj u međuvremenu popeo na 28.

EU ima i svoju himnu: Odu radosti iz Devete simfonije nemačkog kompozitora Ludviga van Betovena. Ona je deo evropskog kulturnog nasleđa. Evropska himna ne zamenjuje državne himne članica već ovaplućuje evropsko jedinstvo u različitosti predivnim stihovima: „Radost krasi sve lepote, kćeri iz Elizija, opojna ti moć krasote, uzvišena misija!“ Da li treba dodati još nešto?

[Internet stranica o simbolima EU](#)

[Jezički portal Evropa](#)

U globalizovanom svetu, Evropa može biti sila samo zajedničkim trudom

Može se desiti da Evropa u narednim decenijama izgubi na značaju u svetu. Zbog čega? Razlog za to su demografske promene. Stopa nataliteta na drugim kontinentima je znatno viša. Primera radi, prema procenama UN, broj stanovnika Afrike će se do 2100. učestvostručiti, čime će Afrika zameniti Aziju kao najnastanjeniji kontinent.

Najveće unutrašnje tržište na svetu
30 miliona preduzeća
stvara BDP od
14 milijardi evra

U EU danas živi 510 miliona ljudi — više nego u SAD i Japanu zajedno. To znači da Evropljani čine osam odsto svetske populacije, ali taj udeo će se do 2050. godine smanjiti na samo pet odsto. „Situacija je jednostavna: svet raste, a mi se smanjujemo“, kaže Žan-Klod Junker, predsednik Evropske komisije. Posledica toga je starenje evropskog stanovništva i manjak radnika. Istovremeno slabi i globalni ekonomski, vojni i društveni uticaj Evrope. Do 2050. godine, države EU više neće biti među sedam vodećih industrijskih sila. No, ukoliko delamo zajedno, kao EU, ostaćemo na čelu. Junker kaže: „Samo ujedinjena Evropa je dovoljno snažna da se njen glas čuje“.

U globalizovanom svetu, suočenom sa mnoštvom izazova, nijedna država EU nije dovoljno jaka da samostalno vrši uticaj i promoviše i drži do naših vrednosti. Jedino EU kao celina to može učiniti. „Postoje dve vrste država članica“, kaže Holanđanin Frans Timermans, prvi potpredsednik Evropske

komisije, „male i one koje još nisu shvatile da su male“. Međunarodna pitanja kojima se EU bavi nisu ograničena na spoljnu i bezbednosnu politiku, već obuhvataju razvojnu saradnju, spoljnu trgovinu, svetsku privredu, migracije, zaštitu od klimatskih promena i energetska politiku.

Udeo Evrope u svetskoj populaciji opada

Izvor:
Odeljenje UN za statistiku i
Eurostat EU27

1900 25%

1960 11%

2015 6%

2060 4%

Stoga je jasno da Evropa mora da opstane. Uprkos brojnim sporovima i krizama, države moraju da sarađuju zarad sopstvenih interesa. Junker upozorava: „Naši neprijatelji žele da se razidemo. Konkurentima bi naše podele išle u prilog.“ Današnja Unija se prostire od Lisabona do Helsinkija, od Dablina do Sofije, od Atlantika do Crnog mora, od Severnog mora i Baltika do Mediterana. Nju čine i monarhije i republike, članice NATO-a i one koje to nisu. EU može da zaštiti svoje građane – od spoljašnjih pretnji ili posledica globalizacije, onda kada, na primer, sama država to više nije u stanju. Na vidiku nema bolje alternative od saradnje u okviru EU.

[Govor predsednika Junkera o stanju Unije od 14. septembra 2016.](#)

Svađamo se i mirimo — kao i svaka velika porodica

Sve porodice se svađaju, čak i one skladne. Ni EU kao porodica evropskih država nije izuzetak. O velikom broju pitanja se vode žučne rasprave, ali se na kraju uvek završe kompromisom.

Zamislite da sedite za stolom sa 28 članova porodice. Varnice pršte unaokolo. Jedan hoće da se odluka donese odmah, drugi ne želi da učestvuje u razgovoru, a trećeg zanima samo novac – prava slika EU u malom. Kada je reč o važnim pitanjima ili zakonodavnim inicijativama, rasprave u Evropskom parlamentu ili Savetu ministara, u kojima se sastaju predstavnici vlada, traju i duže od godinu dana.

Mnoge ovo podseća na pijačno cenkanje, ali to je jedini način da se postigne dogovor među onima čiji su interesi često dijametralno suprotni. Rasprave su odraz živost političke debate. Rasprave su neophodne i razumni su način dolaska do pravog puta za budućnost Evrope. „Brisel“ svakako pravi greške. No, ipak postupa ispravno u nemalom broju slučajeva u kojima bi pojedinačne vlade, bez njegovog učešća, donele pogrešne odluke.

Kad god neka država ne želi da igra po pravilima, na scenu stupa sudija: Evropski sud pravde. Sudije u Luksemburgu rešavaju sporove ili izriču presude – npr. u slučajevima kada vlada neke države osporava odluke EU ili kada Evropska komisija pokrene postupak protiv države članice zbog povrede

ugovora EU. Tako je Malta zbog ukidanja penzije državnim službenicima, stečene na osnovu zakona druge države članice, završila na sudu.

Imajući u vidu da su sve članice EU „odrasle“, svaka ima i pravo na razvod. EU je dobrovoljni savez evropskih država pa je samim tim svaka država slobodna da iz njega istupi (Član 50). Ujedinjeno Kraljevstvo je u junu 2016. referendumom odlučilo da upravo to i učini. Ako istupanje bude sprovedeno prema planu, EU će izgubiti treću svetsku privredu, drugog najvećeg neto uplatioca i diplomatsku silu u Savetu bezbednosti UN. EU će, samim tim, biti manja i slabija.

Iako mnogi smatraju da se EU nalazi u egzistencijalnoj krizi, malo je verovatno da će se ona raspustiti. Ujedinjeno Kraljevstvo je kao ostrvo oduvek uživalo poseban status u EU. Kako stvari stoje, ne deluje kao da će se druge države članice povesti njegovim primerom. Kao rezultat Bregzita, podrška Evropskoj uniji u zemljama poput Holandije i Francuske vidno je porasla. Prednosti unutrašnjeg tržišta, slobode kretanja i političkog uticaja saveza 27 zemalja odnose prevagu. Međutim, jedna stvar je sigurna: EU će u budućnosti nastaviti da se menja.

[Član 50 Ugovora o EU](#)

[Internet stranica Evropskog suda pravde](#)

Evropske vrednosti su nam u genima: EU kao inspiracija za svet

70 godina mira zasnovanog na demokratiji i vladavini prava. Zbog svojih vrednosti i načina života, Evropa predstavlja globalni uzor za promene i demokratski razvoj.

Istorija Evropske unije počinje posle Drugog svetskog rata, 1952. godine, uspostavljanjem Zajednice za uglj i čelik. Godine 1957, šest država – Belgija, Francuska, Holandija, Italija, Luksemburg i Nemačka – potpisuje Rimske ugovore, koji se smatraju osnivačkim dokumentom Unije. Cilj ovih postupaka od samog početka bio je promocija mira i napretka, i on je praktično utkan u „genetski kod“ EU. Žan-Klod Junker, predsednik Evropske komisije, to opisuje sledećim rečima: „Naše vrednosti – sloboda, demokratija, vladavina prava – sastavni su deo evropskog načina života. Vrednosti za koje smo se vekovima borili na ratištima i za govornicama“.

EU je od 2000. uputila preko 120 izbornih misija sa preko 11.000 posmatrača

Evropska unija je otvorena za sve demokratske zemlje evropskog kontinenta koje žele da joj se pridruže. Njena uspešna tržišna privreda i stabilne demokratije tokom godina privlačile su sve veći broj zemalja i vremenom je porasla sa šest

na 28 članica, te se danas, EU proteže od Atlantika do Crnog mora i dom je za više od 510 miliona ljudi.

EU je po padu Gvozdene zavese pomogla premošćavanje jaza između Istoka i Zapada. Sa izuzetkom Kipra i Malte, sve zemlje koje su joj se pridružile 2004. i 2007. su bivše komunističke države centralne i istočne Evrope. Time je EU podržala demokratske snage i podstakla privredni rast. Hrvatska je 2013. postala 28. članica EU. Ako Ujedinjeno Kraljevstvo napusti EU, prema odluci referenduma iz 2016, EU će prvi put proći kroz bolan raskid i imati jednu članicu manje.

S druge strane, pet zemalja kandidata se nada članstvu. Radi se pre svega o zemljama Zapadnog Balkana: Albaniji, Makedoniji, Crnoj Gori i Srbiji. O pristupanju Turske se i dalje pregovara, ali je ono odgođeno do daljnjeg zbog njenog aktuelnog demokratskog deficita. Kroz svoju politiku susedstva, EU podržava stabilnost, bezbednost i prosperitet u zemljama sa kojima se graniči.

Nema sumnje da je EU i dalje uzor velikom broju regiona u svetu. Ni na jednom kontinentu nisu razvijeni takvi vidovi saradnje. Zajedno predstavljamo najveći ekonomski blok na svetu i najznačajniji smo trgovinski partner Kine i Sjedinjenih Država. Svetski smo predvodnik i u pružanju humanitarne pomoći, a ulažemo i u održivu budućnost, zaštitu životne sredine i prevenciju sukoba. „Svetu je danas potrebna sila koja u svom genetskom kodu ima mir i sprečavanje sukoba“, kaže Federika Mogerini, visoka predstavnik EU za spoljnu i bezbednosnu politiku.

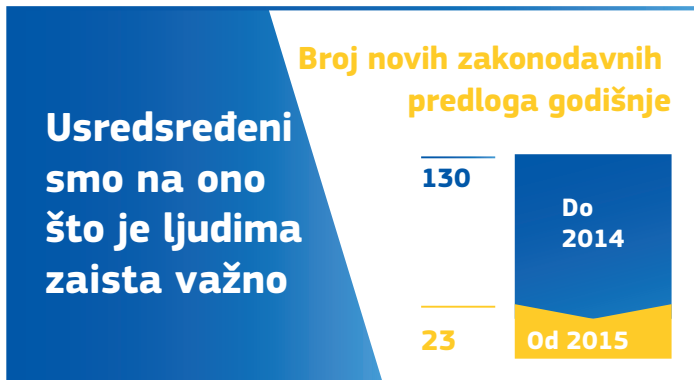
[Internet stranica Evropske komisije o proširenju](#)

[Internet stranica Evropske komisije o potencijalnim kandidatima](#)

[Govor Federike Mogerini u Berlinu 7. februara 2016.](#)

Učešće kao jedna od karakteristika EU

Želite da se vaš glas, kao građanina EU, čuje? Da biste ostvarili to pravo, ne morate da čekate naredne evropske izbore zakazane za 2019. godinu. Kroz građanske inicijative, davanjem predloga i podnošenjem pritužbi svako je u mogućnosti da učestvuje u odlučivanju.

Ako vam je do neke teme zaista stalo i smatrate da treba da bude regulisana zakonom na evropskom nivou, možete da pokrenete Evropsku građansku inicijativu. Ovaj novi vid učešća, nezavisan od glasanja na izborima i učešća u radu političkih partija, dostupan je od 2012. i veoma je popularan. Do sada je preko pet miliona građana potpisalo više od 20 inicijativa.

Da bi bila uspešna, inicijativu mora da potpisima podrži najmanje milion građana iz bar sedam država članica. Građanima to omogućuje da od Evropske komisije zahtevaju da sastavi predloge zakonskih akata EU, pri čemu se podrazumeva da ta pitanja moraju biti u nadležnosti Komisije. Uspeh inicijative ne garantuje uvođenje novih propisa ili promenu zakona, ali se od Komisije zahteva da obrazloži svoje postupke i odluke.

Do sada su sprovedene tri uspešne građanske inicijative, koje su se odnosile na pristup vodi kao ljudskom pravu, zaštitu embriona i zabranu testiranja na životinjama. U toku je razmatranje šest inicijativa, uključujući inicijativu za smanjenje plastičnog otpada u morima, zaštitu braka i porodice i zabranu upotrebe herbicida glifosata.

Pre usvajanja zakona, praksa je da se Evropska komisija konsultuje sa javnošću. Fizička lica, preduzeća i udruženja tada imaju priliku da iznesu svoje mišljenje i daju savete shodno

svom stručnom znanju. Kroz dijaloge sa građanima širom EU, Evropljani mogu da razgovaraju sa evropskim komesarima, često i putem društvenih mreža kao što je *Facebook*. Svaki građanin može da uputi peticiju Evropskom parlamentu, dok se žalbe na administrativne greške i povredu propisa koje su učinile institucije EU podnose Evropskom ombudsmanu.

Mnogi građani smatraju da u EU postoji demokratski deficit. Jedan od razloga koji se često navode za ovakvo stanje je činjenica da građani Evropsku komisiju kao izvršnu vlast ne biraju direktno na izborima. Umesto toga, komesare predlažu izabrane vlade njihovih zemalja nakon čega ih sasluša Evropski parlament koji potvrđuje ili odbacuje njihovo imenovanje. Glas evropskih građana se danas u toj oblasti glasnije čuje. Na evropskim izborima 2014. (izborima za Evropski parlament), partije su prvi put predstavile svoje kandidate za predsednika Komisije. Demohrišćani su kandidovali Žana-Kloda Junkera iz Luksemburga, dok su socijaldemokrate predložile Nemca Martina Šulca. Birači su na taj način učestvovali u izboru osobe koja je prevashodno nadležna za oblikovanje i sprovođenje politika EU. Budući da je najveći broj glasova osvojila Evropska narodna partija, za predsednika Evropske komisije imenovan je Junker. Kretanje ka jačoj evropskoj demokratiji bi trebalo da se nastavi na sledećim izborima za Evropski parlament koji se održavaju 2019. godine.

EU je deo naše parlamentarne demokratije. Direktive i uredbe EU ne donose anonimne i neizabrane birokrate. Komisija predlaže zakone, ali odluku o njima donose direktno izabrani poslanici Evropskog parlamenta i izabrani predstavnici vlada u Savetu ministara. Samim tim, nijedan zakon EU ne može biti usvojen bez učešća izabranih političara sa Malte.

[Prilike za učešće u donošenju odluka u EU](#)

[Evropske građanske inicijative](#)

[Konsultacije sa Evropskom komisijom](#)

[Dijalozi Evropske komisije sa građanima](#)

[Evropski izbori](#)

Evropa je najpopularnija turistička destinacija na svetu

Ajfelova kula u Parizu, Brandenburška kapija u Berlinu i Vatikan u Rimu – Evropa nudi veliki broj jedinstvenih destinacija i privlači veći broj turista nego i jedan drugi region u svetu.

U 2016. godini je oboren rekord u broju turista koji su posetili Evropu, uprkos terorističkim napadima i pretnjama po bezbednost: prema podacima Svetske turističke organizacije, Evropu je posetilo oko 620 miliona ljudi. To znači da je Evropa bila destinacija za oko polovinu od 1,2 milijarde turista i onih koji putuju u poslovne svrhe u celom svetu. Ni jedan drugi kontinent ne uživa takvu popularnost. Azijsko-pacifički region posetila je svaka četvrta osoba (24 odsto), nakon čega sledi Amerika (16 odsto). Jedan od razloga za sve veću popularnost Evrope jeste povoljan kurs evra u odnosu na američki dolar i druge važnije valute, zahvaljujući čemu su putovanja jeftinija za turiste iz inostranstva.

Malta je naročito popularna među turistima. Broj međunarodnih dolazaka na Maltu tokom 2015. godine se povećao za šest odsto. Prema podacima Evrostata, iste godine u nemačkim hotelima i prenoćištima ugošćeno je više od 161 milion

turista iz celog sveta. Francuska je zauzela drugo mesto sa 157 miliona noćenja, a za njom Španija sa 114 miliona. Kako navodi Evrostat, najveći broj turista je iz Sjedinjenih Američkih Država i Rusije.

Evropa je popularna i među samim Evropljanima: od ukupnog broja turista u EU, tri četvrtine čine građani drugih država članica. Prema Evrostatu, na svakog turista iz ne-EU zemlje, u 2014. zabeleženo je pet turista iz EU.

Međunarodni turizam predstavlja ogroman ekonomski stimulan za Evropu. Prema podacima Svetske turističke organizacije, Evropa je u 2015. godini od međunarodnog turizma ostvarila prihod od 451 milijarde američkih dolara, što je oko 428 milijardi evra.

[Saopštenje za štampu Svetske turističke organizacije od 17. januara 2017.](#)

[Izveštaj Svetske turističke organizacije za 2016.](#)

[Statistički podaci Eurostata o turizmu](#)

Deo 2: EU jača ekonomiju i podstiče napredak

EU nije Divlji zapad, već socijalna tržišna privreda

Svi smo svesni postignuća socijalne tržišne privrede. U Evropskoj uniji, radnici se ne smeju otpuštati preko noći, trudnice uživaju posebnu zaštitu, a preduzećima nije dozvoljeno da prave kartele i nameću cene. Sve to je garantovano zakonom.

Lisabonski ugovor propisuje da EU treba da teži postizanju „konkurentne socijalne tržišne privrede“ zarad sveopšteg napretka i pune zaposlenosti uz istovremeno garantovanje socijalne zaštite radnika. Da bi to postigla, država treba da aktivno učestvuje u privrednom životu, na primer kroz zaštitu potrošača ili podržavanje lojalne konkurencije.

Prisutna već decenijama širom Evrope, socijalna tržišna privreda samo potvrđuje svoju vrednost. Ona je razlog zbog kog su široki slojevi stanovništva mogli da prosperiraju i da istovremeno uživaju svoja prava socijalne zaštite. Zato mnogi izvan Evrope naš kontinent poistovećuju sa obećanjem prosperiteta.

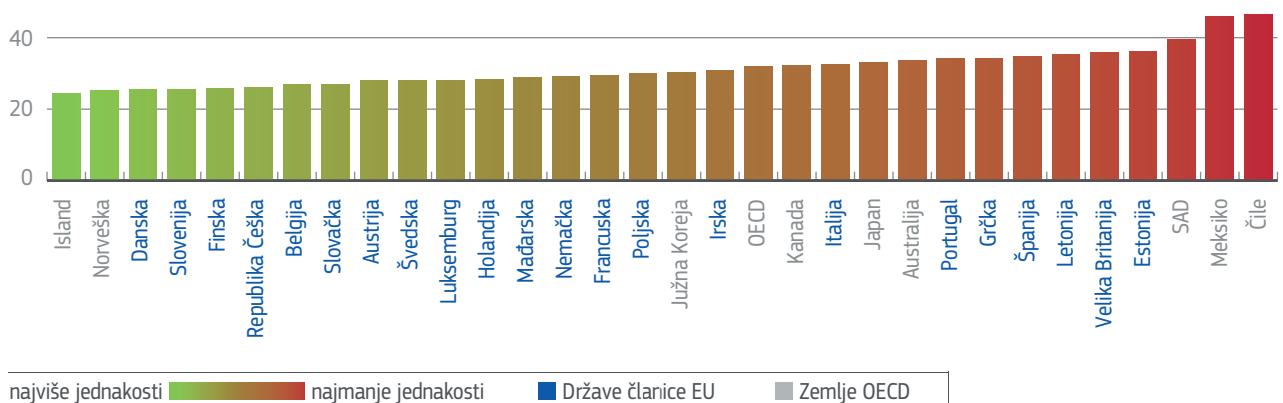
Naravno, socijalna tržišna privreda zahteva neprestano pregovaranje i borbu. Evo i primera za to: Evropska komisija preduzima mere protiv smanjenja plata i nastoji da podigne cenu rada radnicima iz istočne Evrope koji obavljaju poslove u poljoprivredi (žetva, branje voća) i građevini u drugim zemljama EU (reforma direktive o upućivanju radnika). Takvi radnici su do sada imali pravo samo na minimalni dohodak u zemlji u koju su došli, no, uskoro bi trebalo da dobiju pravo

na iste plate i bonuse, a posle dve godine rada uživace isti tretman kao i domaći radnici. Iz istočne Evrope se ponekad mogu čuti kritike na račun pomenutih planova jer tamošnja preduzeća plaćaju niže dohotke i strahuju od ovakvog benefita. Žan-Klod Junker, predsednik Evropske komisije, međutim, ističe: „To je pitanje socijalne pravde. Evropa nije Divlji zapad, već socijalna tržišna privreda“.

Za Junkera, prioritet je socijalna Evropa, sa pravičnim uslovima rada, funkcionalnim tržištima rada i delotvornim dijalogom između radnika i industrije. EU promovise učešće radnika u donošenju odluka u preduzećima, obezbeđuje zdravstvenu i zaštitu na radu, unapređuje prava radnika sa nepunim radnim vremenom te garantuje minimalne standarde godišnjeg odmora i slobodnog vremena. Evropska komisija se bori ne samo protiv smanjenja dohotka, već i protiv utaje poreza, a zalaže se i za aktivnu evropsku politiku tržišta rada i otvaranje radnih mesta. Evropskoj uniji možemo da zahvalimo i na evropskim standardima za priznavanje univerzitetskih diploma i drugih kvalifikacija, što građanima EU olakšava pronalaženje posla u drugim državama članicama.

Član 3 Lisabonskog ugovora

Govor predsednika Junkera o stanju Unije od 14. septembra 2016.

EU podstiče rast, zapošljavanje i prosperitet

Ekonomska i finansijska kriza ostavile su dubok trag u EU. Nezaposlenost i dalje predstavlja problem, naročito u južnoj Evropi, a mnoge zemlje su pritisnute dugom, što je dovelo do pada ulaganja, slabljenja pojedinačnih privreda i povećanja nezaposlenosti. Evropska komisija preuzima protivmere i na evropskom nivou koordiniše ekonomsku politiku i stimuliše ulaganja.

Kriza je u mnogim zemljama EU razotkrila postojanje fundamentalnih problema i neprihvatljivih trendova kao i međusobnu zavisnost nacionalnih privreda u EU. Bolja koordinacija privredne politike na nivou EU nam može pomoći da rešimo ove probleme i povećamo rast i zaposlenost. Komisija, poučena lekcijama iz prošlosti, predstavlja godišnje preporuke za reformu za svaku zemlju pojedinačno, koje države članice potom integrišu u svoje planiranje budžeta i privredne politike.

Junkerova Komisija je prepisala još jedan lek protiv krize: Investicionu inicijativu EU koju je pokrenula 2014. godine, poznatu i pod nazivom Junkerov plan. Poboljšana investiciona klima i programi garancija će, u roku od tri godine, stimulirati ulaganja u vrednosti od 315 milijardi u celoj EU.

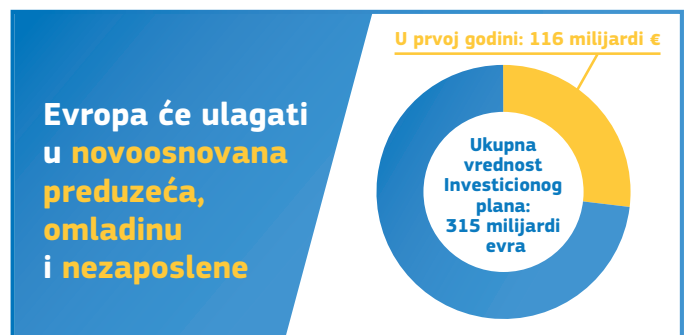
Iza plana stoji sledeći princip: EU obezbeđuje kredite za mala i srednja preduzeća ili za velike, neretko prekogranične projekte, poput razvoja energetske mreže drumskog saobraćaja kao i mreža za prenos podataka. Idealnim korisnicima smatraju se preduzeća koja žele da ulažu u budućnost, ali teško dolaze do novca. EU preuzima deo investicionog rizika, između ostalog i putem garancija, što privatnim investitorima olakšava ulaganje u projekte.

Danas, Evropski fond za strateška ulaganja (EFSI) dobro funkcioniše, uprkos inicijalnim sumnjama. Zahvaljujući sredstvima Fonda, u januaru 2017. godine pokrenuta su dodatna ulaganja od 168 milijardi evra, što je više od polovine

prvobitno postavljenog cilja. Očekuje se da će zahvaljujući odobrenim projektima više od 100.000 ljudi pronaći posao. Prednosti povoljnih kredita je već iskoristilo preko 380.000 malih i srednjih preduzeća.

Potreba za sredstvima iz Fonda postoji čak i na Malti, gde je pristup finansiranju za mala i srednja preduzeća već unapređen. Prema podacima iz februara 2017, do sada je odobren samo jedan sporazum u vrednosti od šest miliona evra. Zahvaljujući sporazumu između APS Banke i Evropskog investicionog fonda, malteškim inovativnim malim i srednjim preduzećima biće omogućen pristup kreditima u vrednosti od 12 miliona evra.

Na osnovu dosadašnjih pozitivnih rezultata, plan će biti produžen, a sredstva povećana. Od EFSI se očekuje da do 2020. godine generiše najmanje 500 milijardi evra dodatnih investicija. Do 2022. godine ta cifra bi mogla da dostigne čak 630 milijardi. Fokus ulaganja je na zdravstvu, obrazovanju i integraciji migranata.

Istovremeno, jedinstveno tržište EU samo po sebi funkcioniše kao ogroman stimulatívni paket. Prekogranična trgovina bez carinskih dažbina preduzećima štedi novac, a potrošačima omogućuje pristupačniju robu. Preduzećima je lako da ulažu u druge zemlje članice, a pojedinci mogu da traže zaposlenje u bilo kojoj državi EU. Zahvaljujući svemu tome, u proteklih nekoliko decenija došlo je do unapređenja konkurentnosti, rasta privrede i većeg prosperiteta. Upravo zato je Evropska unija i postala jedna od najvećih ekonomija u svetu, veća čak i od SAD i Kine.

[Evropska komisija o investicionom planu](#)

[Koordinacija ekonomskih politika u okviru evropskog semestra](#)

EU podržava manje razvijene regione i privredni oporavak

Regulisanje deponije tal-Magħtab i Marsaskala i rekonstrukcija puteva Xlendi i Ta' Pinu samo su neki od projekata koji su imali koristi od evropske finansijske pomoći. Od napuštenih industrijskih područja do udaljenih oblasti, regioni širom Unije profitiraju od sredstava EU. Korišćenjem regionalnih i strukturnih fondova, EU sprečava da razlike među regionima postanu prevelike.

Siromašniji regioni, a naročito oni koji su pogođeni strukturnim promenama u EU, dobijaju podršku kako bi mogli da održe korak sa razvijenijim regionima i kako bi kompenzovali nedostatke koje proističu iz njihovog položaja. I EU im u tome pomaže.

Sredstva iz fondova pomažu ljudima da nađu posao i podignu životni standard u svojim gradovima i selima. Sredstvima se podržava ne samo urbani razvoj, već i poljoprivreda i ruralni razvoj, kao i istraživanja i inovacije.

Regionalna politika je druga po veličini stavka u budžetu EU, odmah nakon Zajedničke poljoprivredne politike. U programskom periodu od 2014. do 2020. godine, regionima je na raspolaganju 351 milijarda evra, od čega će Malta dobiti skoro 708 miliona.

Ekonomska kriza, u koju su zapale mnoge zemlje, uslovlila je ciljeve njihovih regionalnih politika. One su sada usmerene na zapošljavanje i ekonomski rast, dalju digitalizaciju, izgradnju puteva i železnica i podizanje životnog standarda. Da bi projekat dobio sredstva EU, države članice moraju da za njegovo sprovođenje obezbede i sopstvena javna sredstva (sufinansiranje).

Osvrnemo li se na prethodni programski period (2007-2013), postaje jasno da je ostvaren uspeh. Svaki evro iz sredstava EU je generisao ekonomski rast od skoro tri evra, što svima ide u korist, jer preduzeća zahvaljujući tome mogu da prodaju više robe i usluga.

Često se tvrdi da se sredstva u regionima rasipaju i da nemaju značajniji uticaj. Kao primer navode se mostovi preko kojih niko ne prelazi, ili aerodromi sa kojih niko ne leti. Takvih slučajeva je bilo, ali Evropski revizorski sud drži potrošnju na oku. Ako revizori zaključe da je novac potrošen neprimereno, on mora biti vraćen.

[Evropska komisija o sredstvima za svaku zemlju pojedinačno](#)

EU promoviše poštenu trgovinu sa drugim delovima sveta

Prosperitet u Evropskoj uniji se zasniva na slobodnoj i otvorenoj svetskoj trgovini. Samo u Evropskoj uniji, 31 milion radnih mesta – odnosno bezmalo svako sedmo radno mesto u Evropi – zavisi od izvoza. Naši trgovinski sporazumi predstavljaju temelj za poštene trgovinske odnose sa ostatkom sveta.

Zahvaljujući trgovinskim sporazumima, preduzeća izlaze na nova tržišta, povećavaju profit i otvaraju radna mesta, a prednosti ovakve trgovine osećaju i potrošači. Mogućnost kupovine pristupačnih proizvoda preko interneta, odnosno „iz fotelje“, sa bilo kog mesta u svetu, kao i široki asortiman robe u tržišnim centrima su postignuća koja moramo da zaštitimo u današnjoj eri rastućeg protekcionizma. EU je čvrsto rešena da istraje u sprovođenju politike otvorenog tržišta i borbi protiv izolacionizma. Kada bi se, na primer, SAD povukle iz multilateralnih trgovinskih sporazuma, Evropa bi postala novi potencijalni partner drugim zemljama.

Svaka milijarda evra izvoza otvara 14.000 radnih mesta

Mnoge vlade, među kojima je Meksiko najsvežiji primer, već su zatražile od EU inteziviranje pregovora o slobodnoj trgovini. Ulozi su veliki. Prognoze pokazuju da će u narednih 10 do 15 godina 90 odsto globalnog ekonomskog rasta biti ostvareno izvan EU. U takvoj situaciji, trgovinski sporazumi sa drugim zemljama otvaraju nove tržišne prilike za EU. Tačno je i da od otvaranja novih tržišta ne profitiraju jednako sve privredne grane.

Ipak, čak i kada se radna mesta u prerađivačkoj industriji zatvore, to često ima više veze sa porastom digitalizacije

i automatizacije nego sa slobodnom trgovinom. Na kreatorima politika i samoj industriji je da za takve situacije imaju pripremljena alternativna rešenja i rezervne planove.

Suprotno uvreženom mišljenju, od ukidanja carina i drugih prepreka trgovini najviše profitiraju mala i srednja preduzeća, a ne multinacionalne kompanije. Multinacionalne kompanije po pravilu imaju resurse zahvaljujući kojima mogu da se izbore sa složenim regulatornim sistemima na različitim tržištima ili da izgrade sopstvene proizvodne pogone na ciljnim tržištima. Mala i srednja preduzeća ih nemaju.

Stabilna trgovinska politika obuhvata i instrumente trgovinske zaštite, budući da je samo poštena trgovina istovremeno i slobodna trgovina. EU je, u skladu sa pravilima Svetske trgovinske organizacije, razvila niz instrumenata za borbu protiv dampainga i neloyalne konkurencije nastale kao rezultat državne pomoći, koje odlučno primenjuje, kao na primer u slučaju dampainga cena čelika i proizvoda od čelika iz Kine. Zemlje u razvoju, s druge strane, imaju mogućnost da zaštite svoje poljoprivrede i poljoprivredno-prehrambene industrije izricanjem uvoznih carinskih dažbina na poljoprivredne proizvode.

Evropska komisija je u jesen 2015. predstavila [novu strategiju trgovine za sve](#). Uz pomoć politike zasnovane na vrednostima EU, ona nastoji da objedini ekonomski rast sa socijalnom pravdom, ljudskim pravima i standardima u oblasti rada, zdravstvene zaštite i zaštite životne sredine, kao i da promoviše vladavinu prava i dobro upravljanje. Da bi to postigla, EU je intenzivirala dijalog sa trgovinskim partnerima i u svoje buduće trgovinske sporazume uključila odredbe koje se tiču borbe protiv korupcije. Osim toga, EU uspostavlja standarde u oblasti rada, zaštite životne sredine i zdravstvene zaštite i podržava poštene i etičke trgovinske sisteme i odgovorne lance snabdevanja.

[Internet stranica Evropske komisije o trgovini](#)

Evro je stabilna valuta koja nudi mnogobrojne prednosti

Evru nije bilo lako. Prvo su ga optuživali za rast cena, a zatim je postao sinonim za krizu javnog duga. Ipak, evro građanima nudi mnogobrojne praktične prednosti, a pritom je stabilna valuta koju brane evropske vlade.

Tačno je da je evro predmet spora još od svog uvođenja. No, on je još uvek prilično "mlada" valuta: uveden je 1999. godine, a u džepovima građana nalazi se od 2002. Prvi put u 1.500 godina, ista valuta je zakonsko sredstvo plaćanja od Sredozemnog mora do Baltika. Evrom se svakoga dana služi oko 338 miliona građana EU u 19 od 28 država članica. Zahvaljujući evru, Evropljanima je lakše da putuju po Evropskoj uniji jer više ne moraju da menjaju novac. Na taj način se godišnje, na ime provizije, uštedi više od 30 milijardi evra. Osim toga, potrošači veliki broj proizvoda plaćaju po nižim cenama u inostranstvu, zahvaljujući tome što mogu da direktno uporede cene.

Odmah po uvođenju gotovine u evrima, nova valuta je optužena za rast cena. Statistika, međutim, kaže suprotno. Uprkos mišljenju velikog broja potrošača, cene na Malti nisu porasle zbog evra. Ovaj utisak su stekli zbog toga što su mnogi kafići, restorani i bioskopi u tom periodu drastično podigli cene.

Evro je stabilna valuta. Inflacija je znatno niža otkad je uveden, u poređenju sa prethodnim decenijama. U periodu između 1979. i 1998. godine, prosečna stopa inflacija je iznosila 2,89 odsto. Posle uvođenja, u periodu između 2008. i 2016. godine, inflacija na Malti iznosila je u proseku dva odsto, dok je na nivou evro zone stopa inflacije u periodu od 2010. do 2016. u proseku iznosila 1,26 odsto.

Kurs evra je tokom krize ostao vanredno stabilan. Da nije uveden pre krize, oscilacije kursa i kamata bi bile daleko veće, baš kao početkom 1990-ih. Gledajući na „stara dobra vremena“ kroz ružičaste naočare, često zaboravljamo da su Evropu nekada često pogađale valutne krize.

Kada su u pitanju devizne rezerve, evro se od uvođenja učvrstio kao druga najvažnija valuta na svetu, odmah iza američkog dolara. Ova činjenica zemljama evro zone i EU kao celini daje veći politički i ekonomski značaj na međunarodnoj sceni. I poreski obveznici osećaju prednosti zajedničke valute. Prema proračunu Evropske komisije, zemlje evro zone su samo tokom 2016. uštedele oko 50 milijardi evra u kamata zahvaljujući politici niskih kamata Evropske centralne banke.

Tačno je da je evro došao na svet sa „urođenom manom“, odnosno u vremenu kada nisu postojale zajedničke budžetske i ekonomske politike. Države članice u tom trenutku nisu bile spremne da se odreknu nadležnosti u ovim pitanjima.

Neodgovorna budžetska politika nekih vlada je bila jedan od uzroka dužničke krize koja je usledila. Drugi razlog je bilo prekomerno zaduživanje privatnog sektora, kao što je to bio slučaj na primer u Irskoj i Španiji. U Grčkoj javni dug se u potpunosti otrgao kontroli 2010. godine, a kriza je zatim pogodila i Irsku, Portugal, Španiju i Kipar.

Zemlje evro zone su u ovoj godini uštedele
50 milijardi evra

zahvaljujući
monetarnoj politici
Evropske centralne banke

Kao odgovor na nastalu situaciju, vlade evropskih zemalja postale su uzor solidarnosti time što su za zemlje evro zone u krizi uspostavile sigurnosnu mrežu u vidu Evropskog instrumenta za finansijsku stabilnost i potonji Evropski stabilizacioni mehanizam. Zemlje u krizi su se, s druge strane, obavezale da će sprovesti reforme. Tako je izlazak Grčke iz evro zone sprečen, a poverenje u zajedničku valutu očuvano.

Jak evro donosi veliku prednost i zemljama u krizi jer ih sprečava da idu linijom manjeg otpora. Više ne mogu da ublažavaju posledice unutrašnjih problema amortizacijom nacionalne valute. Umesto toga, primorane su da se suoče sa stvarnim problemima, to jest da postanu konkurentnije. Sve to je možda neprijatno i bolno, ali zdravo.

Članice evro zone su u međuvremenu počele da rade na otklanjanju pomenute „urođene mane“ evra. EU je u periodu između 2011. i 2013. godine usvojila stroža pravila za kontrolu javnog duga i deficita kako vlade ne bi trošile više novca nego što imaju. Na taj način je ojačan Pakt o stabilnosti i rastu. Svaka zemlja sada mora da predstavi godišnji budžet Briselu i, ukoliko prekrši pravila, očekuju je strože kazne. Ostvarena je i bolja koordinacija ekonomskih politika.

Sve do sada urađeno je urodilo plodom: javni deficit zemalja evro zone je u 2009. godini u proseku iznosio 6,3 odsto, dok je sada niži od dva odsto. Ekonomski oporavak traje već pet godina, a stopa nezaposlenosti opada. Zahvaljujući disciplini, javni dug u evro zoni je zauzdan, dok na primer u SAD i Japanu ubrzano raste. Evro se dobro drži!

[Internet stranica Evropske komisije o evru](#)

Evropa je uz svoje poljoprivrednike

Jedan od razloga za razvoj Zajedničke poljoprivredne politike bilo je sećanje na glad iz posleratnog perioda. Kada je 1962. godine šest država članica uspostavilo poljoprivrednu politiku EU, cilj je bio da se kroz tehnologiju i efikasnost ostvare veći prinosi. I dan danas, glavni cilj poljoprivredne politike je da poljoprivrednicima omogući da stanovništvo snabdevaju hranom. Vremenom su ovoj politici pridodati novi ciljevi, pre svega održivost i očuvanje poljoprivrednih gazdinstava u ruralnim oblastima.

Evropa će uvek pomagati svojim poljoprivrednicima

Sektor mleka i mlečnih proizvoda je ove godine **dobio milijardu evra vanredne podrške EU**

EU u velikoj meri podržava svoje poljoprivrednike: 40 odsto budžeta EU, odnosno bezmalo 60 milijardi evra godišnje, odlazi na poljoprivredu. To je u proseku 112 evra po građaninu EU godišnje. Za podršku poljoprivredi Malte, prema programskom periodu 2014-2020. godina, Unija odvajava 130 miliona evra godišnje. Oko pet miliona evra svake godine odlazi na ime direktnih plaćanja poljoprivrednicima.

Na Malti, svaki poljoprivrednik prima finansijsku pomoć. Ta sredstva predstavljaju neophodan faktor za ostvarivanje

prihoda malih i srednjih poljoprivrednih gazdinstava, kao i poljoprivrednika u nerazvijenim područjima.

Debata o daljoj reformi poljoprivredne politike za programski period posle 2020. godine uveliko traje, a Evropska komisija je o tome upravo pokrenula široku javnu raspravu. Kritičari tvrde da poljoprivredni sektor daje premali doprinos zaštiti životne sredine i očuvanju raznolikosti vrsta. Kažu da ekološki zahtevi („ozelenjavanje“), uvedeni poslednjom reformom iz 2013. godine, nisu učinili dovoljno za životnu sredinu.

Pa ipak, od tada pa do danas trećina ukupnih direktnih plaćanja uslovljena je zahtevima za zaštitu životne sredine. Druga kritika koja se često čuje odnosi se na izvoz poljoprivrednih proizvoda u druge zemlje, pri čemu se previđa činjenica da više ne postoje izvozne subvencije EU za poljoprivredne proizvode. Između 1991. i 2012. godine, subvencije su smanjene sa preko pet milijardi na manje od 150 miliona evra godišnje, a u međuvremenu su u potpunosti ukinute.

Kada je 2015. godine Rusija jednostrano uvela zabranu na uvoz poljoprivrednih proizvoda iz EU, Evropska komisija je mobilisala milijardu evra kako bi pomogla mlekarijama, voćarima i uzgajivačima svinja. Predsednik Evropske komisije Žan-Klod Junker je izjavio: „Neprihvatljivo mi je da mleko bude jeftinije od vode“, a poljoprivrednicima je obećao da će „Komisija uvek biti uz poljoprivrednike“.

[Česta pitanja o Zajedničkoj poljoprivrednoj politici i poljoprivredi u Evropi](#)

[Govor predsednika Junkera o stanju Unije od 14. septembra 2016.](#)

Od ekrana do kamiona: EU se bori protiv kartela

Bilo da se radi o ekranima, liftovima ili kamionima, Evropska komisija redovno izriče velike novčane kazne evropskim i međunarodnim preduzećima koja manipulišu cenama ovakvih i sličnih proizvoda ili tržištem jer su takve radnje zabranjene i njima se narušava slobodna tržišna utakmica.

Evropska komisija je najviši organ za suzbijanje kartela na unutrašnjem tržištu. Na njoj je da obezbedi stvarno funkcionisanje politike konkurencije. Zato se stara o tome da konkurenti među sobom ne određuju cene i ne drže ih visokim na veštački način ili da ne dele evropsko tržište među sobom. Velikim kompanijama je takođe zabranjeno da iskorišćavaju svoj vodeći položaj na tržištu i na taj način podrivaju konkurenciju, jer time sprečavaju tržišno nadmetanje i štete potrošačima.

Ako se uloži žalba ili postoji sumnja na kartel, Evropska komisija pokreće istragu, a tokom same istrage ima široka ovlašćenja i može, na primer, da izda nalog za pretres. Ako se sumnje potvrde, Evropska komisija ima pravo da izrekne novčanu kaznu u visini do 10 odsto godišnjeg obrta preduzeća.

A to se redovno dešava. Evo nekoliko primera najviših kazni: Komisija je 2016. godine izrekla novčanu kaznu od rekordnih 2,93 milijarde evra jednom kamionskom kartelu. Naime, *MAN*, *Volvo/Renault*, *Daimler*, *Iveco* i *DAF* su u periodu od 14 godina međusobno dogovarali cene kamiona, pri čemu su

troškove nastale zbog strožih pravila o emisijama štetnih gasova na koordinisan način prebacivali na potrošače. Evropska komisija je 2012. godine izrekla novčanu kaznu od 1,4 milijarde evra najvećim proizvođačima ekrana za televizore i računare. Nekoliko banaka je 2013. moralo da plati 824 miliona evra zbog toga što su manipulisale kamatnim stopama (npr. LIBOR-om). Takozvani Kartel za liftove je 2007. godine takođe morao da plati: u periodu između 1995. i 2004. godine, vodeće kompanije su među sobom podelile tržišta i dogovarale se ko će dobijati ugovore u Nemačkoj, Belgiji i Holandiji.

Novac prikupljen ovim kaznama se sliva u budžet EU i smanjuje doprinose poreskih obveznika. Pored toga, svi koji su pretrpeli štetu zbog kartela, mogu da traže naknadu.

Čak i velike inostrane kompanije koje posluju na evropskom tržištu moraju da poštuju pravila EU. Evropska komisija je već nekoliko puta kaznila američku kompaniju *Microsoft*, a 2009. godine ju je primorala da evropskim korisnicima ponudi izbor drugih pretraživača, bez nametanja svog *Internet Explorer*-a. Isto važi i za američkog giganta *Google*. Evropska komisija trenutno istražuje navode da *Google* manipuliše rezultatima pretraživanja u korist sopstvenih usluga kao što je servis za kupovinu *Google Shopping*.

[Evropska komisija o politici borbe protiv kartela](#)

[Evropska komisija o antikonkurentskim sporazumima](#)

EU se bori za pravično oporezivanje

Poreske prevare, utaja poreza i poreski rajevi – mnoge kompanije bivaju veoma kreativne kada žele da uštede novac neplaćanjem poreza. Procenjuje se da zahvaljujući i legalnim i nelegalnim putevima za izbegavanje poreza države članice EU godišnje izgube oko bilion evra. No, Evropa je proteklih godina ostvarila veliki napredak u borbi protiv utaje poreza. Slučaj kompanije Apple pokazuje šta EU može da postigne zajedničkim delovanjem.

EU preduzima odlučne mere u borbi protiv utaje poreza, budući da mnoge kompanije u Evropi i dalje iskorišćavaju rupe u poreskim zakonima. Pojedine države članice privlače kompanije čak i na račun poreskih obveznika. Jedna zemlja neće stići daleko ako se u borbu protiv utaje poreza upusti sama. EU državam članicama nudi instrumente za efikasniju borbu protiv ovog problema.

Na osnovu zakona o državnoj pomoći, Evropska komisija pomno prati poreske nagodbe država članica sa velikim kompanijama. Tako je izvršno telo EU u avgustu 2016. obavrazilo Irsku da od kompanije *Apple* koja proizvodi *iPhone*, retroaktivno zahteva oko 13 milijardi evra neplaćenih poreza.

Prema rečima predsednika Komisije Žana-Kloda Junkera, cilj je da: „svaka kompanija, nezavisno od veličine, plati porez tamo gde ostvaruje profit“. A to se odnosi i na gigante poput *Apple*-a. „U Evropi ne dolazi u obzir da moćne kompanije iza zatvorenih vrata prave nagodbe o iznosu poreza.“ Ovo je posebno važno u trenutku kada državam članicama

nedostaje novac za bolnice ili škole. U pitanju je socijalni aspekt zakona o konkurenciji „i ono za šta se Evropa zalaže“, ističe predsednik Juncker.

Komesarki za pitanja o konkurenciji, Margret Vestager, Juncker je dao određene ruke da istražuje potencijalne ilegalne poreske nagodbe koje sklapaju kompanije poput *Amazon*-a i *McDonalds*-a, čak i u njegovoj domovini, Luksemburgu. Novi zamah u političkoj i javnoj debati naveo je Komisiju da nanovo pokuša da sprovede radikalnu reformu oporezivanja kompanija u EU. Zajednička konsolidovana osnovica poreza na dobit bi trebalo da osigura da preduzeća ne mogu da smanje svoje profite na veštački način niti da ih prebace u drugu državu članicu EU ne bi li umanjile svoje poreske obaveze. Velike kompanije od ove godine, na osnovu izveštaja za svaku zemlju pojedinačno, moraju da prikažu koliko poreza plaćaju i u kojoj zemlji.

Usvajanje poreskih zakona EU je uvek veliki poduhvat jer države članice odluke o poreskoj politici moraju da donose jednoglasno.

[Agenda EU o oporezivanju](#)

[Evropska komisija o akcionom planu za korporativno oporezivanje](#)

[Govor predsednika Junkera o stanju Unije od 14. septembra 2016.](#)

EU nadzire banke

Banke su tokom finansijske krize Evropu dovele na ivicu propasti. Evropska unija je iz toga izvukla lekciju i uspostavila bankarsku uniju koja finansijske institucije čini sigurnijim i štiti štediše i poreske obveznike, a temelji se na tri stuba.

Godine 2012. strahovalo se da će doći do sloma monetarne unije. Evropska komisija je zato oformila bankarsku uniju čiji je najvažniji cilj da države članice i njihovi poreski obveznici više ne moraju da priskaču u pomoć kada banke zapadnu u nevolje. Ako dođe do krize, vlasnici i poverioci banaka dužni su da plate, a ako to nije dovoljno, plaća čitav sektor kroz bankovne dažbine plaćene unapred.

Jedan od važnih stubova bankarske unije je Evropsko bankarsko nadzorno telo koje na centralnom nivou nadzire 130 vodećih finansijskih institucija evro zone i stara se da nacionalna nadzorna tela ne gledaju kroz prste sopstvenim institucijama, što se ranije dešavalo. Za nadzor je nadležna Evropska centralna banka. Nadzor sada dobro funkcioniše: prema podacima Evropske centralne banke, evropske banke su stabilne što su pokazali i najnoviji "testovi opterećenja" koje je sproveo Evropsko nadzorno telo za bankarstvo. Banke su pod pritiskom EU značajno povećale svoju kapitalizaciju.

Drugi stub bankarske unije predstavljaju nova pravila o sanaciji banaka. Ako banka bankrotira, o njoj će se pobrinuti nadležno telo EU na centralnom nivou, u skladu sa precizno definisanim pravilima. Na taj način se sprečava panika. Država ne sme da interveniše jer su za banku pre svega odgovorni deoničari i poverioci. Ako to nije dovoljno, odgovoran je ceo sektor. Za zaokruživanje bankarske unije je, kao treće, neophodno zajedničko osiguranje depozita. To podrazumeva osiguranje štednje klijenata banke u slučaju bankrota. Širom EU, štedni ulozi do 100.000 evra su osigurani, s tim da se pokrivaju državnim sredstvima. Evropski sistem osiguranja depozita se još uvek razmatra i tek ga treba uspostaviti.

Zahvaljujući novim zahtevima, banke u Evropi su postale sigurnije, a finansijski sektor otporniji na krize. Evropska komisija će se takođe pobrinuti da Italija sprovede dokapitalizaciju banke *Monte dei Paschi* u skladu sa pravilima bankarske unije, pri čemu će deoničari i poverioci ravnomerno snositi teret.

[Evropska komisija o bankarskoj uniji](#)

[Evropski parlament o bankarskoj uniji](#)

Deo 4: Evropska unija štiti potrošače

EU garantuje prava putnika u vazdušnom i železničkom saobraćaju

Ako se desi da mu je let prebukiran ili otkazan ili ako mu se zagubi kofer, putnik ima pravo, garantovano jedinstvenim pravilima Evropske unije, na finansijsku naknadu. Isto važi i za železnički saobraćaj.

U Evropi bez granica, broj putnika je sve veći, a vazdušni saobraćaj sve popularniji. Putnici su ranije često bili uskraćeni za naknadu u slučaju nekog problema na svojim letovima. EU je na to stavila tačku: 2005. godine je usvojena uredba kojom se definiše čitav niz prava koja imaju putnici. Pravila se odnose na putnike koji putuju redovnim ili čarter letovima sa, odnosno na aerodromima u EU.

Na primer, ukoliko je let pomeren za naredni dan avio-kompanija je obavezna da putniku plati hotelski smeštaj. Ako avion sleti sa velikim zakašnjenjem, ako je let otkazan u kratkom roku ili ako u avionu nema mesta iako putnik ima kartu, putnik ima pravo na finansijsko obeštećenje. U zavisnosti od udaljenosti destinacije, putnik može da dobije 250, 400 ili 600 evra. Ipak, ovo ne važi za vanredne okolnosti poput nepovoljnih vremenskih uslova ili štrajka kontrolora leta.

Ako je let otkazan, putnik može da traži odštetu ili refundaciju karte. Nadoknada štete važi i za gubitak ili oštećenje prtljaga.

Putnik, međutim, neće automatski dobiti odštetu, već mora da je zatraži od avio-prevoznika. Ako prevoznik odbije zahtev, putnik može da uputi prigovor nacionalnom telu za nadzor u vazdušnom saobraćaju. Na Malti je to Uprava za

konkurenciju i pitanja potrošača. Putnik se u slučaju spora može obratiti i službi za posredovanje Evropskog centra za zaštitu potrošača.

EU je 2007. godine unapredila i zaštitu putnika u železničkom saobraćaju. Prava putnika u železničkom saobraćaju su sada regulisana uredbom na nivou Evrope. Ako voz kasni, ako je otkazan ili se desi nesreća, putnik ima pravo na odštetu u svojoj zemlji i u inostranstvu. Ako voz kasni više od 60 minuta, putnik ima pravo na povraćaj od 25 odsto cene karte, a ako voz kasni više od 120 minuta, ima pravo da mu bude vraćeno 50 odsto vrednosti karte.

Onog trenutka kada postane jasno da će voz kasniti najmanje 60 minuta, putnici mogu da zatraže naknadu cene karte ili mogu da zahtevaju da im prevoznik obezbedi besplatno putovanje drugim vozom ili autobusom na odredište. Noću, putnici imaju pravo na vožnju taksijem i povrat troškova do 80 evra. Ako zbog otkazivanja voza moraju da prenoće, prevoznik je dužan da im plati hotel.

Slična pravila postoje i za putovanja autobusom ili brodom.

[Informacije o pravima putnika u vazdušnom saobraćaju](#)

[Uredba EU o pravima putnika u vazdušnom saobraćaju](#)

[Uredba EU o pravima putnika u železničkom saobraćaju](#)

EU smanjuje broj stradalih na putevima

Bilo da ste popili koju čašicu više, bacili brz pogled na mobilni telefon ili naglo dodali gas – i eto saobraćajne nesreće. Iako na evropskim putevima strada manje ljudi nego ikad, EU želi da taj broj bude još manji. Stroga pravila EU će primorati nesmotrene vozače da prikoče.

Evropska unija je sebi zadala ambiciozan cilj – da do 2020. godine prepolovi broj smrtnih slučajeva u drumskom saobraćaju u odnosu na 2010. Na tom planu je već ostvaren veliki uspeh. Na evropskim putevima je 2001. godine poginulo 54.000 ljudi, 2010. je broj smanjen na 31.500, dok je prema jednom izveštaju EU, 2015. na putevima život izgubilo 26.000 ljudi.

EU nastoji da uvođenjem pravila na nivou Unije osigura veću bezbednost na putevima u svim državama. Prebrza vožnja je čest uzrok saobraćajnih nesreća. Kako bi kaznila sve oni koji ne poštuju ograničenje brzine, EU preduzima mere zahvaljujući kojima se kazne za ovaj prekršaj naplaćuju širom Evrope. To znači da, ukoliko vas je kamera uhvatila u prebrzoj vožnji tokom odmora u Italiji, kazna će vam stići na kućnu adresu. Nadležni organi su razvili sistem razmene kazni za prebrzu

vožnju. Iako sistem ima mane, prema podacima Evropske komisije, broj saobraćajnih prekršaja koji su kažnjeni u drugoj zemlji – uključujući prebrzu vožnju, prolazak na crveno i vožnju bez pojasa – učestvostručen je u periodu između 2013. i 2015. godine.

Pored toga, EU pomaže državama članicama u održavanju puteva. Evropska unija podržava i kampanje za podizanje svesti o opasnostima u saobraćaju jer su alkohol i droga jedan od čestih uzroka saobraćajnih nesreća.

EU je uspostavila i zajednička pravila za prvu pomoć. Sistem *eCall*, koji je uveden 2015. godine širom EU, podrazumeva automatsko pozivanje hitne službe biranjem broja 112 i zaslužan je za smanjenje broja stradalih u drumskom saobraćaju za oko četiri odsto.

[Pregled zakonodavstva u oblasti saobraćaja](#)

[Informativni list Evropske komisije o bezbednosti u drumskom saobraćaju od 31. marta 2016.](#)

EU pomaže potrošačima da ostvare svoja prava, na primer prilikom prodaje „od vrata do vrata“

Da li ste nekada na promotivnom putovanju, preko interneta ili na sopstvenom kućnom pragu kupili nešto što vam uopšte ne treba? Na primer - pretplatili se na časopis ili sklopili ugovor sa mobilnim operaterom? Potrošači se često nađu zatečeni, a kasnije se pitaju da li to što su kupili mogu sebi da uopšte priušte.

Kako bi ih zaštitila od impulsivne kupovine, EU je potrošačima omogućila da odustanu od kupovine „od vrata do vrata“ pozivajući se na pravo na odustajanje. Zahvaljujući tom pravu, svako ima vremena da na miru razmisli da li želi da sklopi ugovor ili ne. To ne važi za kupovinu avionskih karata i rezervaciju hotela, ali ako tokom promotivnog putovanja sklope ugovor o paket aranžmanu, potrošači od njega mogu da odustanu.

Pravo na odustajanje, koje je preformulisano 2014. godine, primenjivo je ne samo na prodaju „od vrata do vrata“, na ulici, na kupovinu na promotivnom putovanju ili tokom kućnih promocija, već i na porudžbine preko interneta, telefona ili pošte, kao i na licitacije na internetu poput *eBay*-a.

U tim slučajevima kupac može da u roku od 14 dana odustane od kupovine bez ikakvog obrazloženja. Rok za odustajanje počinje na dan preuzimanja robe. Ukoliko prodavac nije jasno obavestio kupca o tome da može da odustane od kupovine, rok za odustajanje se produžuje na godinu dana.

Nije, međutim, dovoljno samo vratiti kupljenu robu. Odustajanje se mora eksplicitno naglasiti, najbolje u pisanom obliku, navođenjem broja klijenta, broja porudžbine i datuma. Razlog za odustajanje se, s druge strane, ne mora navesti.

EU takođe nastoji da potrošačima pomogne da ostvare prava i izvan granica njihovih zemalja pa je zato u Valeti uspostavila Evropski centar za zaštitu potrošača.

[Evropski centar za zaštitu potrošača u Valeti](#)

[Internet stranica o pravu na odustajanje](#)

[Direktiva o odustajanju od kupovine pri prodaji od vrata do vrata](#)

Evropa čini kupovinu preko interneta sigurnijom

Cipele i garderobu naručujete preko interneta a zatim ih natenane isprobavate kod kuće? Knjige i diskove kupujete jednim klikom miša? Sve veći broj potrošača se odlučuje na ovakvu vrstu kupovine bez stresa. EU je zbog porasta e-trgovine usvojila nova pravila o pravu na odustajanje.

Evropska unija garantuje veću pravnu sigurnost pri kupovini preko interneta. Za ugovore koje kupac sklapa preko interneta, putem kataloga ili telefonom, postoji jedinstveni sistem zaštite. Nije važno da li je sedište kompanije na Malti ili u nekoj drugoj zemlji EU.

Kako bi se sprečilo varanje kupaca, a kupovina preko interneta postala sigurnija, uvedeno je takozvano „dugme za potvrdu plaćanja“. To znači da potrošači moraju da klikom miša potvrde da se slažu sa uslovima kupovine. Trgovac na internetu prvo mora da upozori potrošača na troškove, a zatim da od potrošača dobije potvrdu o saglasnosti koja se dobija pritiskom na za to predviđeno dugme. Ako se prodavac ne pridržava odluke, odnosno ne dobije saglasnost, potrošač nije u obavezi da plati porudžbinu.

Ako trgovac na internetu ima korisnički centar, potrošaču sme da naplati poziv samo prema osnovnoj tarifi, što znači da su zabranjene telefonske linije koje se naplaćuju.

Trgovci mogu da od kupaca traže naknadu za određene vidove plaćanja, na primer za korišćenje kreditnih kartica, samo ukoliko zbog toga i sami imaju dodatne troškove. Ako trgovac naplaćuje troškove prevoza ili dostave, informaciju o tome mora jasno da istakne. Takođe, trgovci moraju da porudžbinu odmah da potvrde slanjem elektronske pošte.

Trgovci su takođe u obavezi da isporuče robu u roku od 30 dana, a ukoliko to ne učine, potrošač može da odustane od kupovine već 31. dana.

Direktiva EU garantuje potrošačima pravo da u slučaju spora stupe u kontakt sa organima za rešavanje sporova na internetu.

[Brošura Evropskog centra za zaštitu potrošača o kupovini na internetu](#)

EU garantuje prava kupaca ukoliko je kupljeni proizvod neispravan

Kupili ste fen za kosu koji ima garanciju pola godine ali se pokvario posle osam meseci? Potrošači u EU u ovakvim slučajevima imaju prava o koja nijedan trgovac ne može da se ogлуši.

Trgovci su odgovorni za neispravne proizvode. U skladu sa zakonima EU, trgovac je dužan da popravi proizvod, da ga zameni, snizi cenu ili vrati novac ako se roba ispostavi kao neispravna ili ako ne izgleda ili ne funkcioniše kao na reklamama. Kupac ima pravo na besplatnu garanciju od najmanje dve godine. Na primer, ako kupite fen za kosu za koji trgovac daje garanciju od šest meseci, ali se fen pokvari posle osam, zakoni o zaštiti potrošača vam garantuju pravo na besplatnu dvogodišnju garanciju. Garancija od šest meseci koju nudi trgovac spada u domen dodatnih usluga.

Ili: kupili ste laptop koji na prvi pogled deluje u redu, ali ste posle godinu dana korišćenja primetili da mu je memorija manja od navedene. U ovom slučaju imate pravo da od trgovca zatražite delimični povraćaj novca.

Ukoliko kupac nije zadovoljan ponašanjem ili odgovorom trgovca, može da kontaktira Evropski centar za zaštitu potrošača čije je sedište u Valeti ili potrošački centar u zemlji u kojoj je kupio robu. Osim toga, trgovci moraju da obaveste kupca o mogućnosti vansudskog poravnanja.

[Evropska komisija o garancijama i vraćanju robe](#)

Evropa štiti štednju građana

Ako banka propadne, štednja njenih klijenata neće. EU se stara da svako dobije povraćaj novca, bilo da se radi o banci na Malti ili u nekoj drugoj državi članici. EU je uspostavila standarde za osiguranje štednje, a pravila su pooštrena tokom finansijske krize. Prema tome ne brinite, vaša ušteđevina je na sigurnom!

Osiguranje važi za depozite do 100.000 evra po klijentu i banci. To obuhvata oročenu štednju i instant štedne račune, štedne knjižice i novac na tekućem računu. EU je 2009. godine podigla granicu osiguranog iznosa usled gubitka poverenja u banke tokom finansijske krize.

Evropski sistem osiguranja depozita: dodatna sigurnosna mreža za štediše širom Evrope

Pomenute iznose su do sada garantovale države. Problem kod ovakvog sistema je to što kada više finansijskih institucije bankrotira u jednoj zemlji, državni sistem osiguranja može da se pokaže kao nedovoljan. Evropska komisija je stoga 2015. godine predložila da se do 2024. razvije evropski sistem za osiguranje štednje.

Evropski sistem osiguranja depozita bi bio zajednički fond za osiguranje koji bi postepeno ujedinio nacionalne sisteme osiguranja depozita. Ovaj fond bi bio finansiran doprinosima banaka koje bi novac uplaćivale tokom određenog broja godina dok fond ne naraste do 55 milijardi evra. Fond bi širom Evrope bio garancija za depozite u visini do 100.000 evra po klijentu, ali samo u slučaju da državni fond za osiguranje depozita nije dovoljan. Takva garancija bi trebalo da spreči paniku klijenata onda kada osete da bi banka mogla da bankrotira, a njihovi depoziti propadnu. Evropski sistem osiguranja depozita je treći i finalni stub bankarske unije, čiji je cilj podizanje sigurnosti bankarskog sektora. O ovim planovima trenutno raspravljaju zakonodavci EU - Evropski parlament i Savet.

No, treba i reći da zajednički sistem osiguranja depozita neće finansirati štediše, već banke. Sve banke u bankarskoj uniji će plaćati doprinose koji će se koristiti za podršku bankama koje su deo unije. Banke na Malti samim tim neće samo vršiti uplate, već će i dobijati podršku evropskog sistema. Planirano je i uvođenje strogih klauzula o sigurnosti u slučaju zloupotrebe evropskih sredstava. Na primer, ako neka država članica ne uplati sredstva u svoj fond za naknadu štete, u skladu sa direktivom o osiguranju depozita, fondovi za osiguranje depozita te zemlje neće moći da koriste sredstva iz evropskog sistema.

[Predlog Evropske komisije o osiguranju depozita](#)

Deo 5: EU smanjuje troškove života

Jedinstveno tržište snižava cene

Asortiman proizvoda se proširio od kako je 1993. godine uspostavljeno jedinstveno tržište. Veća konkurencija i okončanje nacionalnih monopola omogućili su jeftinije usluge i proizvode.

Tako su znatno snižene cene telefoniranja, električne energije i avionskih karata. Jedinstveno tržište – područje bez granica za 510 miliona Evropljana – jeste najambiciozniji evropski projekat i predstavlja kamen temeljac ekonomske integracije za 28 država članica. Jedinstveno tržište spada u najveća dostignuća Evropske unije.

Cilj EU je da uspostavi evropski prostor bez unutrašnjih granica u okviru kog je moguć slobodan protok robe, ljudi, usluga i kapitala. Takva liberalizacija jedinstvenog tržišta podstiče napredak i održivi razvoj privrede.

Standardizacijom zakona na nivou EU, istovremeno se štite i prava i interesi potrošača širom Evrope. Jedinstveno tržište nije tržište koje je uspostavljeno po svaku cenu što potvrđuje visok nivo zaštite potrošača i životne sredine u EU. Odstupanje od granica ne znači nužno apsolutnu vladavinu tržišnih

sila. Obavezane ugovorima, evropske institucije su zapravo dužne da obezbede visok nivo zaštite zdravlja, bezbednosti, potrošača i životne sredine.

U eri rastuće globalizacije, jedinstveno tržište predstavlja najveću prednost Evrope. Sloboda kretanja omogućuje radnicima da pronalaze poslove bilo gde unutar EU, a preduzećima da otvaraju ogranke i posluju u drugim državama članicama. Zahvaljujući tome, otvaraju se preko potrebna radna mesta i stimuliše privredni rast.

Potencijal jedinstvenog tržišta se, međutim, ne može uvek iskoristiti jer njegova pravila nisu opšte poznata, ne primenjuju se ili su ugrožena postojanjem različitih neopravdanih prepreka. Pored toga, jedinstveno tržište treba prilagoditi aktuelnim prilikama. Zato je Evropska komisija stavila uspostavljanje „dublje i pravednijeg tržišta“ na sam vrh svojih prioriteta.

[Dublje i pravednije jedinstveno tržište](#)

Evropa snižava cene telefonskih poziva

Svima nam je poznato to osećanje: srećni na odmoru, sa neke plaže telefoniramo kući, proveramo elektronsku poštu, postavljamo fotografije na internet, a nekoliko nedelja potom nas šokira prispeli telefonski račun. EU se godinama trudi da tome stane kraj, i konačno je uspela. Od 15. juna 2017. godine, svi građani Unije mogu da, dok putuju po EU, koriste svoje mobilne telefone bez plaćanja naknada za roming.

Cene telekomunikacionih usluga već godinama drastično padaju kako u fiksnoj tako i u mobilnoj telefoniji. Osim tehnološkog napretka i efikasnijih mreža, jedan od razloga za to je što je EU do 1998. godine uspela da ukine nacionalne telefonske monopole. Otvoreno tržište podrazumeva veću konkurenciju, a samim tim i niže cene.

Pod pritiskom Evropske komisije, cene rominga za telefoniranje ili surfovanje internetom takođe su znatno pale. Pod romingom se misli na mogućnost pozivanja, slanja poruka i protok podataka preko mreža u inostranstvu. Pružaoci usluga traže naknadu za pružanje tih usluga koja pada na teret potrošača.

Evropska komisija je 2007. godine uvela prva pravila o gornjim granicama naknada za roming. Od tada su naknade značajno smanjene, za čak više od 90 odsto, prema procenama Komisije. Prenos podataka u romingu je takođe pojeftinio za 96 odsto u odnosu na 2012. godinu.

Zahvaljujući dogovoru postignutom između predstavnika Evropskog parlamenta, Saveta ministara i Komisije početkom februara, od 15. juna 2017. godine, naknade za roming su potpuno ukinute za povremena putovanja u inostranstvo, što znači da potrošači mogu da koriste svoje mobilne uređaje širom EU pod istim uslovima kao i kod kuće. Korisnicima koji u romingu prekorače ugovorni limit mogu biti zaračunati dodatni troškovi, ali samo do strogo propisane gornje granice od 3,2 evro centa po minutu razgovora, jednog evro centa po poruci i 7,7 evra po gigabajtu interneta.

[Ukidanje naknada za roming](#)

EU vam daje krila: cene avionskih karata u slobodnom padu

Da li ste ikada leteli do Madrida? Ili proveli vikend u Londonu? Danas je to lakše nego ikada, zahvaljujući konkurenciji između avio-kompanija. Cene letova su poslednjih godina drastično pale zbog liberalizacije koju je naložila Evropska komisija. Istovremeno, Brisel je osnažio prava putnika u vazdušnom saobraćaju.

Tržište niskobudžetnih letova je otvoreno pre manje od 20 godina, na inicijativu Evropske komisije. Liberalizacija vazdušnog saobraćaja je započeta 1987. godine čime je osigurana veća konkurencija. Danas svaki avio-prevoznik ima nesmetan pristup tržištu i slobodu da određuje cene. Avio-kompanije i aerodromi se takmiče jedni sa drugima širom Evrope, što znači da svaka avio-kompanija može da ponudi letove za bilo koju destinaciju u EU.

Efekat je veliki: cene su drastično pale. Prema podacima Evropske komisije, 90 odsto ukupnog broja putnika u vazdušnom saobraćaju leti po znatno nižim cenama u poređenju sa 1993. godinom. Samo u periodu od 1992. do 2000. godine, cene avionskih karata pale su za neverovatnih 41 odsto.

Kako broj ljudi koji mogu da priušte putovanje avionom raste, broj putnika u vazdušnom saobraćaju je eksplodirao. Prema podacima Evrostata, broj putnika u vazdušnom saobraćaju je između 2010. i 2015. godine porastao sa 796 miliona (u tadašnjih 27 država članica) na 918 miliona. Godine 2015. je došlo do porasta od pet odsto putnika u odnosu na

2014. Prema procenama EU, vazdušni saobraćaj će do 2030. godine porasti za 70 odsto.

Zbog sve većeg broja aviona, neophodno je unaprediti bezbednost vazdušnog saobraćaja. EU zato od 1999. godine radi na okončanju nacionalne fragmentacije vazdušnog prostora i uspostavljanju funkcionalnih prekograničnih blokova vazdušnog prostora, s ciljem da se uspostavi vazdušni prostor bez granica, poput Šengenskog koji postoji na kopnu. Vazdušni prostor će time postati bezbedniji, a biće ostvarene i uštede u vremenu i gorivu, dok će emisija gasova sa efektom staklene bašte biti smanjena.

Kako bi obezbedila viši nivo transparentnosti, EU je usvojila uredbe o pravima putnika: uz konačnu cenu avio-karte, kompanije moraju da navedu i poreze, aerodromske i druge takse, naknade i doplate.

No, bezbednost se ne sme žrtvovati zarad nižih cena i stoga Evropska komisija redovno nadgleda standarde bezbednosti, postavlja uslove ili izriče zabrane. Ako je avio-kompanija stavljena na „crnu listu“, ona ne sme da saobraća u evropskom vazdušnom prostoru. Na dotičnoj listi su se decembra 2016. godine, našle 193 kompanije, pretežno iz Afrike i jugoistočne Azije.

[Crna lista avio-kompanija](#)

[Informacije o pravima putnika u vazdušnom saobraćaju](#)

EU snižava bankarske naknade i proviziju za korišćenje kreditnih kartica

Koliko košta održavanje računa u banci? Da li korišćenje kreditne kartice zaista mora da bude tako skupo? Tim pitanjima se pažljivo pozabavila Evropska komisija, a potrošači osećaju direktne prednosti novih pravila u svojim novčanicima.

U svojoj ulozi zaštitnika potrošača, Evropska komisija pomno prati i cene bankarskih usluga. EU je 2014. godine usvojila zakon o povećanju transparentnosti. Od tada banke pri obračunavanju troškova ne smeju da zaračunavaju skrivene naknade. Finansijske institucije dužne su da jasno navedu sve naknade, troškove i provizije koje njihovi klijenti plaćaju za otvaranje, vođenje i zatvaranje računa. Klijenti na taj način imaju mogućnost da uporede ponude i odaberu najbolju.

Mnogi klijenti će iz navike pre platiti karticom negoli gotovinom. Međutim, banke, pa čak i trgovci, na tome ostvaruju veliku dobit. Godine 2016. je prvi put uvedeno ograničenje naknada koje banke naplaćuju klijentima pri plaćanju kreditnom ili debitnom karticom. Visina naknada zavisi od vrednosti kupljenog proizvoda. Ako potrošač kupi fotoaparat od 100 evra, iznos naknade u proseku iznosi jedan evro.

Od jeseni 2017. godine više neće biti nikakvih naknada za plaćanje kreditnom ili debitnom karticom. Neke firme, poput avio-kompanija, naplaćuju dodatne troškove za kupovinu kreditnim karticama. Pružaoci usluga takođe moraju da ispune određene uslove koji se odnose na potvrdu verodostojnosti i bezbednost.

EU je pojednostavila i prebacivanje bankovnih računa, čak i u inostranstvu. Od 2016, svi građani EU imaju pravo na tekući račun, čak i ako nemaju stalno prebivalište. Na taj način je beskućnicima ili izbeglicama omogućeno da koriste osnovne bankarske usluge poput slanja i primanja novca ili povlačenja gotovine sa bankomata. Procenjuje se da četiri odsto stanovništva od 15 ili više godina godina na Malti nema bankovni račun.

Širom EU postoji oko 30 miliona ljudi starijih od 16 godina bez računa u banci.

EU se postarala i da prekogranične novčane transakcije budu brže i sigurnije. Svi klijenti banaka sada imaju međunarodni broj računa (IBAN) i međunarodni identifikacioni kod banke (BIC). Zahvaljujući tome će prekogranični transferi i plaćanja kreditnim i debitnim karticama postati standardizovaniji, brži i jeftiniji. Jedinstveno područje plaćanja u evrima (SEPA) obuhvata 34 zemlje – 28 država članica EU, Island, Lihtenštajn, Monako, Norvešku, San Marino i Švajcarsku.

[Direktiva o proviziji za korišćenje platnih kartica](#)

[Direktiva o bankarskim naknadama, prebacivanju računa i pravu na tekući račun iz 2014.](#)

[Pitanja i odgovori o Jedinstvenom području plaćanja u evrima](#)

EU snižava cene lekova

Komercijalizacija zdravstvene nege je osetljivo pitanje. Zato se strogim pravilima sprečava nelojalno obaranje ili podizanje cena lekova. Nizom presuda, Evropski sud pravde otvorio je evropsko tržište lekova. A veća konkurencija podrazumeva niže cene.

EU je omogućila naručivanje lekova ili kupovinu lekova na recept u drugim zemljama EU bez ikakvih gubitaka. Evropski

sud pravde je nizom presuda utvrdio da slobodno kretanje robe mora biti primenjivo i na lekove, što ide u korist svim građanima EU, naročito onima koji često putuju ili žive u blizini granice.

[Presuda Evropskog suda pravde od 19. oktobra 2016.](#)

Deo 6: EU je posvećena zdravoj hrani i čistoj životnoj sredini

EU se brine o zdravoj hrani

Šta tačno sadrži sok od pomorandže? Koliko kalorija ima u bonžiti? Zahvaljujući pravilima EU, potrošači mogu pronaći odgovore na ova pitanja u tekstu odštampanom na pakovanju. Ukoliko odete u restoran, a alergični ste na određenu vrstu namirnica možete biti sigurni u sastav hrane koju naručujete. Isto tako, možete da računate na to da je hrana koju jedete sigurna za jelo, odnosno da nije zaražena salmonelom ili nekim drugim opasnim jedinjenjem.

Evropa ima visoke standarde hrane. Postoji uredba kojom je regulisano označavanje hrane - na pakovanju mora biti istaknuto šta je unutra. Sva pakovanja u EU moraju da sadrže tabele u kojima je naveden sastav proizvoda, odnosno kalorijska vrednost i procenat masti, zasićenih masti, ugljenih hidrata, šećera, proteina i soli. Sve navedene cifre se odnose na količinu od 100 grama ili 100 mililitara. Podaci o poreklu govedine i svežeg svinjskog, ovčijeg, kozjeg ili živinskog mesa takođe moraju biti istaknuti na pakovanju. Isto važi i za 14 osnovnih namirnica koje izazivaju alergijske reakcije (npr. orašasti plodovi i soja). Ono što je važno za ljude sa alergijama jeste da informacije o alergenima moraju biti istaknute i za hranu koja nije upakovana, npr. u restoranima. (To svakako ne znači da će sastojci biti navedeni na svakom kolaču u obdaništu ili na svakom zalogaju na događajima u dobrotno svrhe, ali ta informacija svakako mora biti dostupna).

Reklamiranje proizvoda uz tvrdnju da doprinose zdravlju je takođe regulisano strogim pravilima. Ako proizvođač navede da proizvod ima „nizak sadržaj masti“, to znači da udeo

masti ne sme da pređe tri grama na 100 grama proizvoda. Na ambalaži mora biti naznačeno ukoliko je proizvod genetski modifikovan (zahvaljujući uredbi o novim prehrambenim proizvodima). To se, na primer, odnosi na biljna ulja dobijena od genetski modifikovanih biljaka. Na taj način potrošači mogu da odluče da li žele da kupe genetski modifikovanu hranu ili ne.

Osim za hranu, EU je uvela i druge jedinstvene oznake kvaliteta, poput poznate oznake CE ili logoa za organske proizvode. Potrošači zahvaljujući tome lakše prave informisani izbor prilikom kupovine.

Stroga pravila se primenjuju i na kozmetičke proizvode, kao što su kreme i losioni, i odnose se označavanje prisustva određenih hemikalija. EU tako pokušava da odgovori na pojavu alergija koja poslednjih godina beleži porast.

Ukoliko se desi da na tržište dospe hrana koja je opasna po zdravlje, poput mesa zaraženog salmonelom ili ribe zaražene živom, na scenu stupa Sistem brzog uzbunjivanja EU. Zahvaljujući ovom sistemu, svaka država članica može da brzo reaguje i upozori ostale o opasnim proizvodima kako bi vlasti mogle što pre da reaguju. Opasni prehrambeni proizvodi se zatim povlače sa tržišta i uništavaju. Uvozni proizvodi se pak vraćaju u zemlju porekla.

[Evropska agencija za bezbednost hrane](#)

EU sprečava promet lažiranih brendova prehrambenih proizvoda i štiti regionalne proizvode i specijalitete

Kada jednom probate pravu parmsku šunku ili kobasicu iz La Riohe, nećete više pristajati na imitacije. Da nije EU, do ovakvih originalnih proizvoda bi se teže dolazilo. EU štiti svoje građane od onih koji kopiraju regionalne specijalitete.

Na nivou EU je dogovoreno da se tirinške kobasice proizvode samo u Tiringiji. Isto tako, parmska šunka se proizvodi samo u Parmi, a tirolska samo u Tirolu. Isto važi i za pivo, sir, keks i mnoge druge proizvode.

Regionalni specijaliteti se u Evropi smatraju sastavnim delom tradicije i kulture. Zato EU štiti poreklo velikog broja proizvoda uz pomoć logoa, koji predstavlja zaštitu od zloupotrebe. EU na taj način čuva jedinstvenost proizvoda koja je zasnovana na poreklu ili specifičnom načinu proizvodnje. Mnogi proizvođači registruju svoje regionalne specijalitete u registar EU kako bi ih zaštitili od imitacije.

U zavisnosti od svojstava proizvoda, na snazi su tri različita logoa: zaštićena oznaka porekla (proizvodnja, prerada i priprema su ograničeni na određeno geografsko područje u skladu sa poznatim i strogo definisanim postupcima),

zaštićena geografska oznaka (najmanje jedna faza proizvodnje— proizvodnja, prerada ili priprema – odvija se u određenom geografskom području) i garantovano tradicionalni specijalitet (tradicionalni postupak proizvodnje i/ili prerade).

U registru EU trenutno ima oko 1.250 oznaka porekla regionalnih proizvoda.

Mnogi drugi delovi sveta, na primer SAD, nemaju ovakav sistem zaštite. Tamo se prodaju proizvodi sa evropskim nazivima, kao što je šampanjac koji je proizveden u Sjedinjenim Državama, a ne u Francuskoj. Zato su zaštićene oznake porekla predmet trgovinskih sporazuma. EU je poslednjih godina uspešna u većoj zaštiti oznaka za stotine proizvoda. Zaštita proizvoda iz EU izvan Unije je rezultat ogromnih napora uloženi u trgovinske sporazume sa Kanadom, Singapurom i Južnom Korejom. Zaštita oznake porekla je predmet i posebnog sporazuma sa Kinom.

[Geografska oznaka porekla](#)

EU obezbeđuje čistu pijaću i vodu za kupanje

Zagađena mora, plaže zagađene naftom, fosfati u pijaćoj vodi su nekada bili deo evropske stvarnosti. EU preduzima mere kako bi očuvala čistoću voda. Kao rezultat, evropski građani imaju pristup čistoj vodi i za piće i kupanje.

Nakon nekoliko tankerskih nesreća i velikih izlivanja nafte u mora, EU je uspostavila savremene standarde za brodove koji pristaju u luke u Uniji. Posle nesreće tankera "Erika" koja se dogodila 1999. godine u blizini obale Francuske, osnovana je Evropska agencija za pomorsku bezbednost sa sedištem u Lisabonu. Ona se stara o bezbednosti u evropskim vodama. Na primer, sada su zabranjeni tankeri sa jednostrukim čeličnim trupovima, tako da svi tankeri koji pristaju u luke u EU moraju imati dvostruke trupove.

Građani takođe imaju koristi od mera koje preduzima EU. Prema izveštaju o kvalitetu vode za kupanje iz 2015, kvalitet vode je izvanredan na 96 odsto kupališta u EU. Na Malti taj procenat iznosi 97 odsto.

Početkom 2017. godine stupila je na snagu uredba kojom se ograničava sadržaj fosfora u deterdžentima za pranje posuđa, bilo u tabletama ili prahu, jer prekomerne količine fosfata dovode do bujanja algi u rekama i jezerima, što smanjuje količinu kiseonika za životinje i biljke i ima fatalan ishod.

Prema proceni Evropske agencije za zaštitu životne sredine iz 2016. godine, kvalitet pijaće vode i efikasnost prečišćavanja

otpadnih voda su poboljšani širom EU. U izveštaju Agencije objavljenom krajem 2016. godine navodi se da je analizom vode za piće iz cele EU, koja je sprovedena između 2011. i 2013, utvrđeno da su standardi vode za piće ispunjeni, pa čak i premašeni, u čak 98,5 odsto slučajeva. Sve više domaćinstava se povezuje na postrojenja za preradu otpadnih voda. Regionu u južnoj i istočnoj Evropi, međutim, pokazuju slabije rezultate. Agencija je kritikovala i činjenicu da se u životnu sredinu i dalje ispušta previše nutrijenata, prvenstveno azota i fosfora.

Na Malti je 2010. pokrenuta pilot procedura zbog svojevrmeno uporno visokog nivoa zagađenja nitratima u podzemnim i nadzemnim vodama. Procedura je zatvorena 2015. godine pošto je Malta sprovedla stroge protivmere. Isto je i sa fosfatima iz deterdženata: prekomerno zagađenje nitratima koje nastaje kao posledica korišćenja azotnih đubriva u poljoprivredi podstiče rast algi u slatkoj i morskoj vodi i guši rast biljnih i životinjskih vrsta. Koncentracija azota iznad 50 mg/l može imati značajne negativne posledice po zdravlje stanovništva, naročito trudnica i beba. Osim toga, odstranjivanje nitrata iz pijaće vode je skup postupak.

[Evropska komisija o kvalitetu vode na kupalištima](#)

[Evropska agencija za zaštitu životne sredine o kvalitetu vode](#)

EU obezbeđuje čistiji vazduh i svetski je lider u zaštiti životne sredine

Vazduh je u mnogim gradovima zagađen prisustvom prašine, smoga i izduvnih gasova. Evropska unija zato na globalnom nivou vrši pritisak kako bi pospešila zaštitu životne sredine i postavila je ambiciozne ciljeve za smanjenje emisija ugljenika koje su delom zaslužne za globalno zagrevanje.

„Mi, Evropljani, svetski smo lideri po pitanju klimatske politike“, izjavio je predsednik Evropske komisije Žan-Klod Juncker. Evropa može da se pohvali time da je posredovala u sklapanju prvog globalnog klimatskog sporazuma. U Parizu je krajem 2015. godine, 195 zemalja potpisalo istorijski klimatski sporazum koji je krajem 2016. zvanično stupio na snagu. Predsednik Juncker dodaje: „Evropa je oformila ambicioznu koaliciju koja je omogućila potpisivanje Pariskog sporazuma“, i to neprestanim pozivanjem svojih partnera, poput grupe G-20 i Ujedinjenih nacija, da slede njen primer.

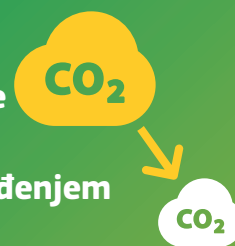
Potpisnice su se obavezale da će ograničiti globalno zagrevanje na „znatno ispod dva stepena Celzijusa“ u odnosu na predindustrijske nivoe. Cilj je da se zagrevanje dalje snizi na 1,5 stepeni Celzijusa. Mnogi naučnici smatraju da bi tada bilo moguće kontrolisati uticaj klimatskih promena.

No, taj cilj sada treba pretočiti u konkretne mere i vremenske okvire. Potpisivanjem sporazuma Ujedinjenih nacija, međunarodna zajednica je preduzela korake ka napuštanju upotrebe nafte, gasa i uglja. Sporazum iz Pariza su potpisali čak i veliki igrači, poput SAD, Kine, Brazila i Indije, što nije bio slučaj prilikom potpisivanja Protokola iz Kjota. Kada Protokol bude istekao 2020. godine, na snagu stupa Sporazum iz Pariza. Međutim, treba reći da Sporazum iz Pariza nije pravno obavezujući, već se oslanja na dobrovoljno preuzimanje obaveza od strane potpisnica. Naredna klimatska konferencija će se održati u novembru 2017. u Sekretarijatu UN za klimatske promene u Bonu.

EU predvodi ove napore, budući da je u oktobru 2014. godine već postavila tri klimatska cilja: države članice bi trebalo da do 2030. smanje emisiju gasova sa efektom staklene

bašte za 40 odsto u odnosu na nivo iz 1990, da povećaju udeo obnovljivih izvora energije na 27 odsto i da smanje potrošnju energije za 27 odsto u poređenju sa 2014. Države članice moraju da sprovedu dodatne mere kako bi ostvarile te ciljeve.

EU predvodi prelazak na ekonomiju sa niskom emisijom ugljenika smanjenjem emisija gasova staklene bašte za najmanje 40 % do 2030. i sprovođenjem Sporazuma iz Pariza

Čist vazduh je jedan od osnovnih ciljeva politike zaštite životne sredine EU. Unija je utvrdila i granične vrednosti zagađivača, koje moraju da poštuju sve države članice kako bi se zaštitilo zdravlje građana, imajući u vidu porast obolelih od astme i bronhitisa.

Države članice su se 1999. godine dogovorile o minimumu standarda čistoće vazduha. Od 2005. postoje utvrđene maksimalne vrednosti sumpor-dioksida, azot-dioksida i olova. Države članice su u obavezi da sprovedu te propise tako što će na primer uvesti ograničenja brzine, zabraniti vožnju u određenim mestima, uvesti zahteve za industriju ili davati poreske olakšice za vozila koja emituju nizak nivo štetnih gasova.

[Tekst Sporazuma iz Pariza](#)

[Evropska komisija o ciljevima klimatske politike](#)

[Direktiva o kvalitetu vazduha](#)

EU se stara o reciklaži električnog i elektronskog otpada

Pametni telefoni, laptopovi i televizori sadrže dragocene retke metale koji se mogu reciklirati i ponovo koristiti. Zato EU potrošačima daje mogućnost da proizodačima besplatno vrate uređaje koje više ne koriste. Na taj način se čuva okolina i ostvaruju uštede u industriji.

Stare tastature, neispravni DVD plejeri i pokvarene veš mašine se mogu besplatno vratiti u veće prodajne centre. Godišnje se u Evropi baci 9,5 miliona tona električnih i elektronskih uređaja. Direktiva iz 2006. godine propisuje obavezno prikupljanje, odlaganje i recikliranje električnog i elektronskog otpada na isti način kao i uređaja koji rade.

Ta praksa doprinosi očuvanju životne sredine i resursa. Uzmi-mo, na primer, frižider iz kog treba izvaditi mešavinu rashladnog sredstva i ulja. Ukoliko se radi o starom kućnom aparatu, u njemu može biti prisutan i štetni gas hlorofluorouglenik. Elektronski i električni otpad sadrži štetne materije poput žive i kadmijuma. Stari uređaji često završe u siromašnim zemljama poput afričkih gde neretko uzrokuju zdravstvene

probleme i zagađenja. Zemlje EU, istovremeno, gube dragocene retke metale – pametni telefoni, računari i slični uređaji često sadrže metale poput zlata, bakra i srebra – samim tim što ne recikliraju takav otpad.

Recikliranje ove vrste otpada, međutim, još uvek nije na zadovoljavajućem nivou, što pokazuje studija koju je 2015. sproveo Interpol. U Evropi samo trećina neispravnih uređaja završi na za to predviđenom mestu, odnosno u postrojenjima za prikupljanje i reciklažu. Ostatak se nepravilno reciklira, nelegalno izvozi ili jednostavno baca. Od jula 2016. godine, i trgovci na internetu su u obavezi da besplatno i bez originalnog računara preuzmu korišćene male elektronske uređaje. Kampanje za prikupljanje otpada i širenje svesti takođe imaju cilj da informišu potrošače o značaju reciklaže.

[Direktiva EU o elektronskom i električnom otpadu](#)

[Saopštenje Evropske komisije o novoj direktivi o električnom i elektronskom otpadu od 13. avgusta 2012.](#)

Deo 7: EU olakšava putovanje i rad bilo gde u Evropi

EU građanima omogućuje da žive i rade u bilo kojoj državi članici

Građani EU mogu da biraju gde će živeti. Mogućnosti je mnogo – penzioner može da izabere da ostatak života provede uživajući u suncu Španije, student da iskusni sladak italijanski život, a preduzetnik da osnuje preduzeće u bilo kojoj zemlji EU.

Evropa vam daje slobodu da se bez problema preselite gde god poželite unutar nje, jer su državljani zemalja članica u isto vreme i državljani EU. Svi građani uživaju pravo i slobodu da odaberu zemlju u kojoj će studirati, raditi ili se penzionisati. To pravo je utkano u ugovore EU kao sloboda kretanja za radnike, sloboda osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga. Svaka država članica je u obavezi da tretira građane EU jednako kao i svoje državljane u pogledu zapošljavanja, socijalne zaštite i oporezivanja.

Širom EU danas ima više od 14 miliona građana koji žive u nekoj drugoj državi članici. Među njima ima penzionera i studenata, mada većina njih radi u nekoj od država članica u kojima moraju da obezbede dovoljno sredstava za život i zdravstveno osiguranje.

Nakon proširenja Unije ka istoku 2004. godine, postojao je strah od priliva siromašnih migranata iz istočne Evrope i zloupotrebe sistema socijalne zaštite. Taj strah se pokazao kao neopravdan. Građani EU iz drugih država članica plaćaju za usluge sistema socijalne zaštite. Porezi i doprinosi za socijalnu zaštitu koje plaćaju veći su od davanja socijalne zaštite koje primaju, te u tom smislu nisu veći teret od samih državljana dotičnih zemalja.

Zakoni EU utvrđuju jasne granice: oni garantuju slobodu kretanja, ali ne i mogućnost primanja socijalnih davanja bez plaćanja doprinosa sistemu socijalne zaštite. Samo zaposleni građani EU ostvaruju pravo na usluge socijalne zaštite, što je Evropski sud pravde potvrdio nizom presuda.

Treba i reći da migracije radnika podstiču ekonomiju u zemljama u kojima je zbog starenja stanovništva i nedostatka veština preduzećima potrebna radna snaga.

Za pomoć Maltežanima u pronalasku posla u inostranstvu zadužen je EURES.

[Direktiva EU o pravima građana](#)

Evropa vam pruža zdravstvenu zaštitu čak i na putovanju

Treba vam hitna pomoć u inostranstvu? Nikakav problem. Ako vam na putovanju zatreba hitna medicinska pomoć, troškove će vam refundirati malteško zdravstveno osiguranje. To je moguće zahvaljujući evropskoj kartici zdravstvenog osiguranja.

EU se pobrinula da njeni građani imaju odgovarajuću zdravstvenu zaštitu tokom odmora ili poslovnog puta. Ako posetite lekara u nekoj od država članica i pokažete svoju evropsku karticu zdravstvenog osiguranja, troškove lečenja će kasnije refundirati vaše malteško zdravstveno osiguranje. Ukoliko na Malti imate obavezno zdravstveno osiguranje, ne morate da platite ništa osim uobičajene participacije. Možda ćete morati da platite za lečenje, ali će vam novac kasnije biti vraćen; u nekim zemljama EU, lečenje je čak i besplatno. Isto tako možete podizati lekove izdate na recept u drugim državama

članicama. Evropska kartica zdravstvenog osiguranja je zamenila prethodni dokument zdravstvenog osiguranja EU.

Ukoliko, međutim, u inostranstvo putujete samo zbog lečenja, operacije ili zubarskih zahvata, trebalo bi da se unapred raspitate da li vaše zdravstveno osiguranje pokriva takve troškove. Isto važi i za pacijente koji boluju od hroničnih bolesti i kojima je potrebna stalna medicinska nega. Imajte na umu da privatno lečenje nije uvek pokriveno osiguranjem.

Evropska kartica zdravstvenog osiguranja važi u svih 28 država članica EU kao i na Islandu, u Lihtenštajnu, Norveškoj i Švajcarskoj.

[Internet stranica Evropske komisije o refundaciji troškova](#)

[Informacije o evropskoj kartici zdravstvenog osiguranja](#)

Pozovite ako ste doživeli nezgodu! Evropa ima jedinstveni broj za hitne službe: 112

Evropa je ujedinjena i u slučaju nezgoda. Besplatni broj za hitne službe širom Evrope uveden je još 2008. godine. Zahvaljujući njemu skraćuje se vreme koje je hitnim službama potrebno da dođu na mesto nesreće i time, spašavaju životi.

Nekada je svaka zemlja imala zasebne brojeve za policiju i vatrogasce, i često se dešavalo da putnici iz inostranstva ne znaju kome da se obrate za pomoć u slučaju nesreće ili požara.

To se promenilo 2008. godine. Broj za hitne službe funkcioniše u svim državama članicama EU, od Španije, preko Portugala i Ujedinjenog Kraljevstva do Poljske, bilo da pozivate sa fiksnog ili mobilnog telefona. O ovome, međutim, nisu obavešteni svi građani. Prema istraživanju Evrobarometra iz 2016, samo 48 odsto građana EU zna za ovaj broj koji im može spasiti život.

Pozivni centri hitnih službi bi trebalo da mogu da odgovore na pozive na nekoliko jezika, uključujući engleski. Ukoliko

mobilni telefon nema signal mreže SIM kartice, automatski će se povezati na drugu mrežu. Mobilne mreže daju prioritet hitnim pozivima pa će, ako je to neophodno, prekinuti druge pozive kako bi veza bila uspostavljena. Evropski broj za hitne službe možete koristiti i u zemljama izvan EU. Trenutno je u upotrebi u preko 30 evropskih zemalja.

EU uzima za ozbiljno i bezbednost vozača. Evropski sistem *eCall*, uveden 2015. s ciljem da se povređenima na mestu nesreće što pre pruži pomoć, automatski poziva broj 112 i time doprinosi spašavanju života. Ako sistem nije aktiviran ručno, biće aktiviran automatski, na primer vazдушnim jastucima. Sistem bira broj 112 i šalje nadležnim službama podatke o mestu i vremenu nesreće. Prema podacima Evropske komisije, ugradnja sistema *eCall* košta oko 100 evra po vozilu.

[Broj za hitne slučajeve – 112](#)

Vozači u Evropi ne moraju da brinu o granicama

Naišli ste na policijsku kontrolu u inostranstvu? Izgubili ste vozačku dozvolu na odmoru? Države članice još od 1996. godine priznaju vozačke dozvole izdate u ostalim članicama EU, a tada je uvedena i jedinstvena vozačka dozvola EU.

Policija i drugi organi vlasti ranije nisu uvek priznavali vozačke dozvole iz druge zemlje. To se promenilo zahvaljujući usklađenim pravilima na nivou EU. Države članice sada priznaju vozačke dozvole izdate u drugim članicama bez birokratskih opterećenja. U EU trenutno postoji 110 validnih vrsta vozačkih dozvola.

Ako živite u drugoj državi članici, više nije potrebno da menjate dozvolu već samo nastavite da koristite onu koju već

imate. Ako vam dozvola ističe, biće zamenjena dozvolom u novom formatu, odnosno najkasnije do 2033. godine.

Od januara 2013, sve nove vozačke dozvole izdate u EU imaju isti format. U pitanju su plastične dozvole veličine kreditne kartice, sa fotografijom i boljim sigurnosnim obeležjima.

Ako prilikom putovanja kroz EU izgubite dozvolu, ne paničite! Svaka država članica će vam izdati zamenu.

[Informacije o evropskoj vozačkoj dozvoli](#)

[Direktiva o vozačkim dozvolama od 20. decembra 2006.](#)

EU podrazumeva putovanje bez granica: Šengenski prostor

Evropljani su dugo sanjali o putovanju u ujedinjenoj Evropi bez granica. Evropa je 1985. godine odlučila da sruši prepreke za ostvarivanje tog sna, a 1995. je zamisao sproveda u delo. Šengenski prostor danas čini 26 država članica sa 400 miliona stanovnika. Kako bi se to veliko dostignuće očuvalo i u trenucima kada je izloženo sve većim migracijskim pritiscima, pojačana je policijska saradnja i zaštita spoljnih granica.

Pre više od 30 godina, šest zemalja potpisalo je Šengenski sporazum u istoimenom vinarskom seocetu u Luksemburgu. Stalne granične kontrole u Šengenskom prostoru su ukinute. Putnici više ne moraju da pokazuju pasoše kada prelaze granicu. Milioni ljudi svakoga dana odlazeći na ili vraćajući se sa posla prelaze unutrašnje granice u okviru Šengenskog prostora. Evropski građani godišnje pređu unutrašnje granice oko 1,25 milijardi puta. Slobodno kretanje ljudi je pravo svih građana EU u zemljama Šengena; to je jedan od najvećih uspeha evropskih integracija.

Šengenski prostor se ponekad dovodi u vezu sa stopom kriminala, ali statistički podaci pokazuju suprotno. Da bi garantovala bezbednost u prostoru bez granica, policija je u zemljama Šengena razvila delotvornije metode od tradicionalnih kontrola na graničnim prelazima. To, naravno, ne znači da u pograničnim područjima nema policije; određeni broj službenika mora biti prisutan zarad sprovođenja ciljnih kontrola.

Policije zemalja u Šengenskom prostoru saraduju na suzbijanju prekograničnog kriminala, između ostalog obrazovanjem zajedničkih policijskih timova. Primera radi, policijski organi u Češkoj, Nemačkoj i Poljskoj uspostavili su stalne strukture za saradnju, uz pomoć kojih mogu brzo da reaguju na pretnje u pograničnim područjima.

Zahvaljujući tome, policijski službenici u Nemačkoj i Poljskoj se uspešno bore protiv krađe poljoprivredne mehanizacije.

Policija u Šengenskom prostoru može da osumnjičene kriminalce nadgleda, prati i uhapsi bez obzira na granice. Policijski organi se međusobno pomažu korišćenjem Šengenskog IT sistema koji funkcioniše kao elektronski sistem za praćenje i koji im omogućuje da razmenjuju informacije o traženim licima ili ukradenim automobilima i oružju.

No, zajednički prostor bez granica je održiv samo uz efikasnu zaštitu spoljnih granica.

Kopnene granice Šengenskog prostora su duge preko 7.700 kilometara, dok je dužina spoljnih granica na moru skoro 42.700 kilometara. Izbeglička kriza iz 2015. godine pokazala je da postoje ozbiljni nedostaci po pitanju kontrola na spoljnim granicama, koji se sada otklanjaju korak po korak. Nova Evropska granična i obalska straža, uspostavljena 2016, može da mobiliše 1.500 graničara u roku od samo nekoliko dana.

Određeni broj njih već pruža podršku Bugarskoj na granici sa Turskom, kao i Grčkoj na njenoj severnoj granici. Skoro svi migranti koji dolaze u Grčku i Italiju se registruju uzimanjem otisaka prstiju i više im se ne dozvoljava ulazak u druge delove EU bez kontrole. Pošto je postignut sporazum sa Turskom, broj novih dolazaka je drastično opao. Veliki broj neregularnih migranata i tražilaca azila, međutim, još uvek boravi u kampovima u Grčkoj i Italiji. Zajednički sporazum o premeštanju tražilaca azila još uvek ne funkcioniše punim kapacitetom.

Zakonik o šengenskim granicama omogućuje zemljama Šengena da uvedu privremene kontrole na unutrašnjim granicama ako su javni red ili bezbednost ugroženi. U praksi se ova pravila primenjuju tokom političkih samita ili, na primer, fudbalskih utakmica kako bi se sprečio ulazak nasilnih navijača. Suočene sa izbegličkom krizom iz 2015, šest od ukupno 26 zemalja Šengena odlučilo je da ponovo uvede granične kontrole; Nemačka ih, recimo, sprovodi na granici sa Austrijom.

Evropska komisija i države članice postigle su dogovor o postepenom ukidanju privremenih graničnih kontrola kako bi se što pre omogućilo uobičajeno funkcionisanje Šengenskog prostora. Kada pomislimo na slobodu kretanja, svi smo svesni toga da je na kocki jedno od krunskih postignuća ujedinjene Evrope.

[Saopštenje Komisije o troškovima ponovnog uvođenja granica iz marta 2016.](#)

[Pregled šengenskih pravila](#)

Deo 8: Promocija obrazovanja, istraživanja i kulture

EU mladima nudi mogućnost studiranja u inostranstvu

Erazmo Roterdamski je bio renesansni humanista koji je obrazovanje sticao širom Evrope. Po njemu je nazvan najveći program za razmenu studenata, pripravnika i nastavnika na svetu – program Erasmus, projekat Evropske unije koji ove godine proslavlja 30 godina. U njemu je do sada učestvovalo devet miliona ljudi.

Želite da provedete semestar studirajući u Parizu ili Madridu? Program razmene Erasmus je jedan od najuspešnijih projekata EU. Pokrenut je 1987. godine u tada je u njemu učestvovalo 3.244 studenata; 2015. je u njemu učestvovalo 640.000 studenata, pripravnika, volontera, nastavnika, trenera i ljudi uključenih u rad sa mladima. Erasmus je postao simbol jednog specifičnog pristupa životu: generacija učesnika u Erasmusu iz prve ruke uči da ceni raznolikost i lepotu Evrope, povezana je sa čitavom Evropom, a njeni pripadnici se osećaju kao Evropljani.

Svaki treći student programa Erasmus+ dobija ponudu za posao od preduzeća u kom je obavljao pripravnički staž

Od pokretanja programa 1987. do danas, u njemu je učestvovalo devet miliona mladih, od čega njih 50.000 iz Irske. Prvobitno je zamišljen kao program za razmenu studenata, ali je kasnije proširen da obuhvata i pripravnike, mlade

preduzetnike, mlade sportiste i nastavno osoblje. Studenti dobijaju stipendije u iznosu od 150 do 250 evra mesečno i nisu u obavezi da plaćaju školarinu univerzitetu domaćinu.

Vreme provedeno u inostranstvu je dobro za razvoj karijere: Erasmusovi studenti imaju dvostruko veće šanse da nađu posao po završetku studija. Svaki treći pripravnik u programu dobije ponudu za posao u preduzeću u kom je obavljao staž. Svaki deseti otvori svoju firmu. Erasmus je verovatno jedina inicijativa EU koja je ovekovečena u jednoj međunarodno priznatoj filmskoj trilogiji - „Španski apartman“. Najpopularniji gradovi među učesnicima Erasmusu su Madrid, Pariz i Beč.

Erasmusu su 2014. godine pripojeni drugi programi i tako je nastao Erasmus+, koji sada obuhvata i master i doktorske programe i [Erasmus za mlade preduzetnike](#). Evropska komisija će proširiti Erasmus programom ErasmusPro kako bi omogućila duže stručne prakse u trajanju od šest meseci do godinu dana u inostranstvu. Projekti koji se finansiraju sredstvima iz programa podstiču polaznike strukovnih studija koji su pri kraju školovanja da nastave obrazovanje i završe pripravnički stažu inostranstvu.

U periodu 2014-2020, u budžetu EU je predviđeno oko 14,7 milijardi evra za Erasmus+. Tokom tog perioda, oko četiri miliona Evropljana imaće priliku da studira, radi ili stiče praksu u inostranstvu.

[Internet stranica programa Erasmus+](#)

[Internet stranica posvećena 30. godišnjici Erasmusu](#)

Novi volonterski servis EU: Evropske snage solidarnosti

Bilo da žele da pomažu izbeglicama ili pogođenima zemljotresom, novi program EU nudi mladima priliku da volontiraju širom Evrope i steknu iskustvo u inostranstvu. Za učešće se već prijavilo preko 20.000 ljudi. Prvi projekti bi trebalo da počnu ove godine.

Evropska komisija je krajem 2016. godine pokrenula inicijativu pod nazivom Evropske snage solidarnosti. Cilj ovog novog programa je da podstakne mlade da volontiraju u vanrednim situacijama širom Evrope. Mladi volonteri, između 18 i 30 godina, imaju priliku da u okviru projekata pomažu u vanrednim situacijama poput izbegličke krize ili zemljotresa kakav je nedavno pogodio Italiju. Namera EU je da podstakne osećaj solidarnosti među mladima i da im pomogne da unaprede svoje stručne kvalifikacije.

Učesnici dobijaju ili redovnu platu ili naknadu za troškove puta i života, obezbeđen im je smeštaj i džeparac. Evropske snage solidarnosti omogućavaju volontiranje, obavljanje stručne prakse ili pripravničkog staža i zapošljavanje u trajanju od dva meseca do godinu dana. Učešće u programu volonterima može pomoći i da pronađu posao.

Mladi takođe imaju prilike da učestvuju u projektima u oblasti obrazovanja, zdravstva, društvene inkluzije, izgradnje i rekonstrukcije objekata, prihvata migranata, zaštite životne sredine ili pružanja humanitarne pomoći nakon prirodnih katastrofa. Učesnicima se na kraju volontiranja izdaje sertifikat.

Predsednik Evropske komisije Žan-Klod Junker je izjavio: „Za mene je ovo oduvek bila suština Evropske unije. Ono što nas povezuje nisu ugovori ili ekonomski interesi, već naše vrednosti.“ Komisija očekuje da do 2020. u inicijativi učestvuje 100.000 ljudi. Za učešće se možete prijaviti preko interneta na adresi www.europa.eu/solidarity-corps.

Očekuje se da prvi volonteri budu raspoređeni u prvoj polovini ove godine.

[Internet stranica Evropskih snaga solidarnosti](#)

[Pitanja i odgovori o Evropskim snagama solidarnosti](#)

EU omogućava mladima da se zaposle

U Grčkoj je gotovo svaka druga osoba mlađa od 25 godina nezaposlena, a situacija u Španiji je neznatno bolja. U Italiji je bez posla svaka treća mlada osoba. Kriza je dodatno pogoršala problem nezaposlenosti na jugu Evrope, gde je bila veliki problem i pre uvođenja evra. EU, međutim, ne sedi skrštenih ruku, a prvi plodovi njenog rada već su vidljivi.

Iako je politika tržišta rada prevashodno u nadležnosti pojedinačnih država, Evropska unija svojim članicama svejedno pomaže u borbi protiv ovog problema. Evropska komisija je zbog ekonomske krize smanjenje nezaposlenosti među mladima uvrstila u svojih 10 najvažnijih prioriteta. U oktobru 2016. godine u EU je bilo 4,2 miliona nezaposlenih među mladima ispod 25 godina. Stopa nezaposlenosti je i dalje iznosila 18,4 odsto, iako je bila značajno niža u odnosu na januar 2013. kada je dostigla vrhunac od 24 odsto.

Države članice su se 2013. godine, u okviru takozvane Garancije za mlade, obavezale na to da mladima ispod 25 godina pomognu da nađu posao i da ih osposobe za tržište rada. Mladima koji su završili školovanje ili su tek ostali bez posla je u okviru ove inicijative omogućeno da se u roku od četiri meseca zaposle, nastave obrazovanje, obuku ili pripravnički staž. EU će do 2018. za programe u ovoj oblasti obezbediti oko 6,4 milijarde evra, dok bi do 2020. ta sredstva trebalo da dostignu dve milijarde evra.

Predsednik Juncker visoku nezaposlenost naziva „humanitarnom krizom“ i ističe da Evropa ne može da ostane kontinent na kome su mladi nezaposleni. On kaže: „Ne mogu i ne želim da prihvatim da generacija Y bude prva u poslednjih 70 godina koja je siromašnija od svojih roditelja.“ Pored toga, svake godine se izdvaja 10 milijardi evra za otvaranje radnih mesta, stručnu obuku i preduzetništvo.

Garancija za mlade je počela da daje rezultate. U periodu od 2013. do kraja 2016. godine, broj nezaposlenih među mladima smanjen je za 1,6 miliona, pokazuju podaci Evropske komisije. U istom periodu se stopa nezaposlenosti smanjila sa 23,9 na 18,5 odsto. Krajem 2016. je, međutim, još uvek bilo 6,6 miliona mladih koji niti su imali posao niti su pohađali školu u tom trenutku, iako se njihov broj u tom periodu smanjio za 900.000. U projektima u okviru Garancije za mlade je od januara 2014. učestvovalo oko 14 miliona ljudi.

Više od devet miliona mladih je

**dobilo posao, priliku da stažira
ili obavlja praksu zahvaljujući
evropskoj Garanciji za mlade**

Evropska komisija namerava da programu Erasmus+ pridoda ErasmusPro čiji je cilj da podstakne dužu stručnu praksu u inostranstvu.

[Eurostat o nezaposlenosti mladih \(avgust 2016\)](#)

[Evropska komisija o Garanciji za mlade](#)

[Evropska komisija o Garanciji za mlade za svaku zemlju pojedinačno](#)

[Ulaganje u evropsku omladinu: pitanja i odgovori](#)

Istraživači dobijaju milijarde evra iz programa Horizont 2020

Ekonomski uspeh se obično zasniva na inovativnim konceptima i novim idejama. Da bi ostala konkurentna na globalnom tržištu ideja, EU ulaže milijarde evra u razvoj istraživanja koja se često sprovode u međunarodnim timovima.

Naučna izvrsnost i vodeća pozicija u industriji predstavljaju osnovne ciljeve programa za istraživanje i inovacije Horizont 2020. EU je za istraživanja izdvojila skoro 80 milijardi evra iz budžeta za period 2014-2020.

Istraživanja globalnih izazova i oblasti od značaja za budućnost često ne dobijaju dovoljno sredstava iz državnih budžeta i obično su najuspešnija kada ih sprovode međunarodni timovi. Tipičan primer predstavlja suzbijanje rezistentnosti na antibiotike.

Kroz projekte finansirane od strane EU, istraživači su prikupili podatke koji su otkrili različite uzroke i obim problema koji varira od jedne države članice do druge, kao i zbog čega su neke države članice bile uspešnije u toj borbi od drugih.

Zahvaljujući tim saznanjima bilo je moguće politiku usmeriti ka suzbijanju rezistentnosti.

EU takođe olakšava pronalazačima i inovativnim preduzećima da zaštite svoje inovacije na teritoriji cele Evrope. U prvoj polovini 2017. godine biće pokrenut jedinstveni EU patent s ciljem da omogući Evropskom patentnom zavodu da izdaje patente koji će automatski biti validni u svim državama članicama EU, čime će preduzeća uštedeti i vreme i novac. Osim toga, ubuduće će Evropski sud za patente biti zadužen za rešavanje sporova vezanih za patente, što znači da preduzeća više neće morati da paralelno vode postupke u nekoliko država članica.

[Internet stranica posvećena programu Horizont 2020](#)

[Internet stranica nacionalne kontakt tačke za Horizont 2020](#)

[Internet stranica o jedinstvenom patentu](#)

EU uspostavlja evropski naučni oblak

Istraživanjem nastaju ogromne količine rezultata i podataka. Da bi ih naučnici koristili i razmenjivali sa kolegama u drugim državama članicama, Komisija namerala da do 2020. godine osnuje takozvani evropski naučni oblak.

Od evropskog naučnog oblaka korist će imati 1,7 miliona istraživača i 70 miliona stručnjaka u oblasti nauke i tehnologije

Ta ideja je već usmerena ka budućnosti: svi naučni podaci dobijeni kroz projekte u okviru programa Horizont 2020 bi trebalo da se već od ove godine nađu na novom oblaku evropske naučne zajednice.

Istraživači na univerzitetima i institutima širom Evrope i njihove kolege iz celog sveta biće u mogućnosti da se umreže posredstvom oblaka kako bi razmenjivali i evaluirali ogromne količine prikupljenih podataka i naučnog znanja. Do 2020. će u ovom virtuelnom okruženju biti oko 1,7 miliona istraživača i 70 miliona stručnjaka u oblasti nauke i tehnologije u Evropi.

Komisija je izdvojila dve milijarde evra za oblak, a dodatnih 4,7 milijardi evra će biti izdvojeno iz javnih i privatnih fondova. Cilj projekta je da osnaži konkurentnost Evrope u oblasti analize velikih podataka na globalnom nivou. Za novoosnovana, mala i srednja preduzeća, to znači jednostavnije poslovanje.

Podaci skladišteni na oblaku će biti dostupni i istraživačima u industriji i javnom sektoru, uz naknadu. Evropska komisija namerala da 2018. godine putem jedne od vodećih inicijativa podstakne razvoj novih superračunara zasnovanih na kvantnoj tehnologiji.

[Evropska komisija o oblaku](#)

EU povezuje Evropu — besplatan bežični internet u gradovima i selima

Bilo da su na poslu, kod kuće ili u pokretu, ljudi žele da budu u mogućnosti da provere svoju elektronsku poštu ili da pošalju fotografiju. Za to im je potrebna dobra internet veza, između ostalog i u javnom prostoru. EU se i o tome brine.

Uvođenje 5G mreže u ceoj Evropi dovešće do otvaranja 2 miliona radnih mesta do 2025. godine

Besplatan internet na javnom mestu je želja velikog broja korisnika pametnih telefona. Komisija želi da im ispuni tu želju, pa je zato u septembru 2016. predložila izvesnu inicijativu. Do 2020. će na centralnim javnim mestima u gradovima i selima u Evropi – bibliotekama, parkovima ili javnim objektima – biti uveden besplatan, superbrzi internet. EU je u tu svrhu izdvojila 120 miliona evra.

Očekuje se da do 2020. podršku sredstava EU dobije između 6.000 i 8.000 lokalnih zajednica koje će tehnologiju za bežični

internet dobiti besplatno, jer će im EU refundirati troškove tehničke opreme za bežični internet kroz projekat WiFi4EU. Evropska komisija je pozvala lokalne zajednice da u tu svrhu razviju nove usluge, kao što su mape za turiste, elektronski obrasci za lokalnu administraciju ili informacije o zdravstvenim uslugama.

Jedan od uslova je da opštine ne istisnu postojeće privatne ili javne pružaoce usluga bežičnog interneta, kao i da brzina interneta koju nude operateri ne bude manja od 30 Mb/s. Ova inicijativa je zato prvenstveno usmerena na područja u kojima bežični internet nije dostupan. Podnošenje zahteva će početi na leto 2017.

Osim toga, brzi mobilni internet bi trebalo da bude dostupan po pristupačnim cenama i ljudima u udaljenim regionima. Do 2025. godine bi trebalo da svi potrošači u Evropi imaju pristup superbrzom 5G mobilnom internetu. „Time se pruža prilika za otvaranje još dva miliona radnih mesta u EU“, poručuje predsednik Juncker.

Komisija je 2013. godine pokrenula javno-privatno partnerstvo, koje se finansira sa 700 miliona evra javnih sredstava, a čiji je cilj da olakša uvođenje 5G tehnologije u Evropi.

[Evropska komisija o programu WiFi4EU](#)

EU promoviše kulturu

EU svoje članice ne podržava samo u politici i ekonomiji, već i u kulturi. Rediteljima, glumcima, pevačima i drugim umetnicima su na raspolaganju mnogobrojni programi podrške. Šta bi, uostalom, bilo sa svetskom kinematografijom da nije evropske filmske industrije?

Žan Mone, jedan od osnivača EU, navodno je rekao: „Kada bih sve morao ispočetka, započeo bih od kulture.“ Ovom izjavom se kultura prepoznaje kao ključni pokretač ujedinjenja Evrope koju povezuje viševekovna zajednička kulturna istorija.

Iako je svaka država članica nadležna za svoju kulturnu politiku, EU im pruža podršku u ovoj oblasti. Cilj podrške EU je da promoviše kulturnu raznolikost, da podrži umetnike u njihovom stvaralaštvu i da podstakne kulturnu razmenu. Krajem 2015. je tim ciljevima, pod pritiskom priliva izbeglica, pridodat i međukulturni dijalog.

Sektor kulture i kreativnih industrija zapošljava preko sedam miliona ljudi. Raznovrsnost evropskih filmova se ogleda u bioskopskim hitovima poput „Čudesne sudbine Amelije Pulen“ i „Zbogom, Lenjine“. Ovo je moguće zahvaljujući podršci koju EU pruža televizijskim i filmskim rediteljima i producentima još od 1990. godine. Da bi očuvala kvalitet evropskog filma, EU subvencionise filmske festivale, podržava distribuciju i marketing evropskih koprodukcija i proizvodnju televizijskih serija kao i bioskopske mreže poput *Europa Cinemas*, koju čine bioskopi na čijem repertoaru se nalazi veliki broj evropskih filmova.

U prilog uspehu filmske industrije ide i statistika: od početka programa, broj evropskih filmova u bioskopima je utrostručen, a njihov tržišni udeo je porastao sa manje od 10 na preko 33 odsto. Ključni instrument EU za promociju evropske kulture je program „Kreativna Evropa“. Budžet programa iznosi 1,46 milijardi evra za period do 2020, a namenjen je jačanju sektora kulture i kreativnih industrija. Deo programa „Kreativna Evropa“ su i potprogrami Kultura i MEDIJI. Godine 2016. uspostavljen je novi garantni fond za podršku malim preduzećima u sektoru kreativnih industrija. Program između ostalog podržava i međunarodne turneje i izložbe, ali i prevode književnih dela i dalje obrazovanje mladih umetnika.

Orkestar mladih Evropske unije već dugi niz godina dobija podršku kao ambasador kulture. U njemu je od osnivanja 1976. godine, nastupalo preko 3.000 mladih muzičara i sad se smatra simbolom kulturne raznolikosti Evrope. Budućnost Orkestra, koji je nastupao pod dirigentskom palicom velikih dirigenata poput Leonarda Bernštajna i Herberta fon Karajana, obezbeđena je zahvaljujući inicijativi Evropske komisije.

[Internet stranica potprograma MEDIJI Kreativne Evrope](#)

[Internet stranica o kulturi u EU](#)

[Internet stranica izvršne agencije za kulturu, obrazovanje i audiovizuelnih politika](#)

EU čuva kulturnu raznolikost i dodeljuje titulu evropske prestonice kulture

Šta je zajedničko Firenci i Valeti? Oba grada su izabrana za Evropske prestonice kulture. Oba predstavljaju živopisni kulturni pejzaž Evrope i na račun toga dobijaju novac od Brisela. Nijedan kontinent nema tako raznoliko kulturno nasleđe na tako malom prostoru kao Evropa.

Evropska unija od 1985. godine dodeljuje titulu evropske prestonice kulture s ciljem „isticanja bogatstva i raznolikosti evropskih kultura“, podsticanja turizma i poboljšanja imidža gradova. Titulom se istovremeno jača osećaj pripadnosti zajedničkom kulturnom prostoru. Za svaku prestonicu kulture se izdvaja 1,5 miliona evra u vidu nagrade „Melina Merkuri“, nazvanoj po bivšoj ministarki kulture Grčke, koja je inicijativu i pokrenula.

Prva prestonica kulture bila je Atina. Ove godine (2017) to su Orhusu u Danskoj i Pafosu na Kipru. Ta dva grada će tokom cele godine obeležavati svoju titulu izložbama, festivalima, pozorišnim predstavama i muzičkim nastupima. Gradovi se zvanično imenuju kulturnim prestonicama četiri godine unapred. U početku je titulu nosio jedan grad godišnje, a od 2011. godine, zbog velikog interesovanja, titulu nose uglavnom po dva grada. Do sada je za prestonicu kulture proglašeno preko

50 gradova. Sledeće godine će ovu titulu podeliti Valeta i holandski grad Leuwarden.

EU dodeljuje i nagrade za kulturu, poput evropske nagrade za pop muziku, poznatije kao *European Border Breakers Awards* ili *EBBA*. Ta nagrada se dodeljuje umetnicima koji su svojim prvim albumom uspeali da dopru do velikog broja slušalaca izvan granica svojih zemalja.

Evropa je apsolutni svetski lider u oblasti kulture. Nigde u svetu nema toliko kulturnih spomenika pod zaštitom UNESCO-a. EU je uspostavila i oznaku evropskog nasleđa, koja se dodeljuje mestima od posebnog značaja za istoriju ili ideale ujedinjenja Evrope.

Ove godine se uvode i putevi evropskog nasleđa koje prolaze kroz različite lokacije i vode na događaje poput festivala i izložbi. Projekat je rezultat saradnje UNESCO-a i Evropske komisije. Turisti mogu doći do informacija i mapa kulturnih lokacija preko aplikacije.

[Spisak evropskih prestonica kulture](#)

[UNESCO i Evropska komisija o putevima evropskog kulturnog nasleđa](#)

Deo 9: EU doprinosi unutrašnjoj bezbednosti

EU se bori protiv terorizma

Napadi u Briselu, Parizu i Berlinu su pokazali da se islamski terorizam ne zaustavlja pred državnim granicama. Napadi su istovremeno otkrili nedostatke saradnje i razmene informacija između država članica. EU podržava tesnu saradnju između svojih članica jer nijedna od njih ne može sama da se nosi sa prekograničnim pretnjama.

Od bombaških napada u Madridu 2004. godine do danas, u Evropi se desilo preko 30 terorističkih napada. U napadima u Londonu, Parizu, Briselu, Nici i Berlinu poginulo je preko 600 ljudi. Evropska komisija je zbog toga pitanje bezbednosti uvrstila među svoje najvažnije prioritete.

Evropolov novi Centar za suzbijanje terorizma pomaže nacionalnim službama u borbi protiv terorizma i teškog kriminala

Države članice su još 2005. godine usvojile zajedničku strategiju za borbu protiv terorizma čija su stroža pravila pomogla gašenju izvora finansiranja terorizma i sprečavanje pranja novca. Istovremeno je pooštrena kontrola nabavke i posedovanja vatrenog oružja. U saradnji sa kompanijama koje pružaju usluge vezane za internet, EU se bori protiv terorističke propagande, radikalizacije i „vrbovanja“ u školama i zatvorima.

EU namerava da do maja 2018. uspostavi sistem za evidenciju i korišćenje podataka o putnicima u vazdušnom saobraćaju, za potrebe policije. Države članice do tada treba da oforme centralnu kancelariju za prikupljanje podataka o putnicima od avio-kompanija, kao što su adresa, broj telefona, plan i datum puta. Komisija je predložila i uvođenje Evropskog sistema za informacije o putovanjima i njihovom odobrenju (ETIAS) zahvaljujući kome će biti moguće da se državljani trećih zemalja, kojima viza nije potrebna, pre putovanja u Šengenski prostor podvrgnu proveru.

Kako bi se sprečilo da se teroristi neprimećeni kreću i kriju po Evropi, Komisija planira da dodatno unapredi bazu podataka traženih lica u okviru Šengenskog informacionog sistema. Raspisivanje poternica za lica koja se sumnjiče za terorizam i evidencija zabrane putovanja u okviru Šengenskog informacionog sistema će na taj način postati obavezna.

EU radi i na jačanju Evropola, koji pruža podršku nacionalnim policijskim organima, na primer formiranjem zajedničkih istražnih timova. Evropol je kao odgovor na napade u Parizu krajem 2015. godine uspostavio [Centar za suzbijanje terorizma](#) u kome 60 eksperata iz različitih bezbednosnih organa prikuplja informacije o, na primer, džihadistima povratnicima.

[Savet EU o strategiji za borbu protiv terorizma](#)

[Evropska komisija o reformi Šengenskog informacionog sistema](#)

[Sporazum o Komisijinom predlogu za jačanje bezbednosti građana](#)

EU preduzima mere protiv organizovanog kriminala

Pljačke banaka, krijumčarenje, trgovina drogom i pranje novca nam stavljaju do znanja da je prekogranični kriminal u Evropi veoma živ. Evropska unija se stara i o tome da njene članice uspješnije saraduju između sebe kad je reč o borbi protiv kriminala.

U Evropi bez unutrašnjih granica ni kriminal ne poznaje granice. Zato je važno da policija i pravosuđe ostvaruju tesnu saradnju širom EU. Ključni ulogu u tom procesu igra evropski nalog za hapšenje, koji je uveden 2002. i omogućuje sprovođenje nacionalnih naloga za hapšenje u čitavoj EU. Zahvaljujući evropskom nalogu, hapšenje kriminalaca i osumnjičenih koji se kriju u drugoj državi je sada jednostavnije i brže.

Podaci o traženim licima iz Šengenskog informacionog sistema omogućavaju službenicima granične policije da lakše prepoznaju kriminalce. Baza podataka sadrži imena traženih kriminalaca, informacije o oružju, ukradenim automobilima i izgubljenim identifikacionim dokumentima. Potraga za traženim licima je zahvaljujući tome lakša.

EU je osnovala i Evrodžast koga čini grupa sudija i tužilaca na visokom nivou iz svih država članica EU, koji istražuju slučajeve teškog prekograničnog kriminala i pomažu nacionalnim policijskim organima.

Evropska policijska kancelarija Evropol, sa sedištem u Hagu, takođe igra važnu ulogu u borbi protiv organizovanog kriminala. Evropol zapošljava oko 100 stručnjaka i kriminalista koji prikupljaju informacije i pomažu pri traganju za osumnjičenima.

Evropol takođe sprovodi istraživanja o kriminalu i terorizmu, pruža pomoć državnim službama i učestvuje u hvatanju prestupnika. Stranica eumostwanted.eu objavljuje poternice za najtraženijim kriminalcima na međunarodnom nivou. Malteška policija se pridružila ovoj mreži, a u januaru 2017. je dostavila informacije o dve osobe osumnjičene za krivična dela počinjena na Malti.

U budžetu EU je predviđeno milijardu evra za jačanje policijske saradnje do 2020. Ovim sredstvima će, između ostalog, biti finansirani zajednički istražni timovi, obuke i uvođenje novih tehnologija u zemljama EU. Jedan od primera saradnje je zajednički istražni tim koji čine brandenburška i poljska tužilaštva i policija, uspostavljen 2013. u cilju krivičnog gonjenja prekograničnih kriminalnih mreža. U pograničnim oblastima postoje i zajednički centri za policijsku i carinsku saradnju u okviru kojih pripadnici policije i carinskih organa Bavorske, Saksonije i Češke koordiniraju zajedničke operacije.

U EU ne postoji smrtna kazna čak ni za najteža krivična dela poput ubistva, jer bi se to kosilo sa njenim vrednostima. Predsednik Evropske komisije Junker je rekao: „Mi Evropljani se oštro protivimo smrtnoj kazni jer verujemo u vrednost ljudskog života i poštujemo je“.

[Internet stranica Evropola](#)

[Internet stranica Evropola o najtraženijim beguncima](#)

[Internet stranica Eurojusta](#)

EU štiti žene i decu od trgovine ljudima i zlostavljanja

Trgovina ljudima i seksualna eksploatacija žena i dece su među najgorim zločinima, i stoga EU ima posebne programe za borbu protiv takvih nedela i njihovih počinitelaca.

Žene čine više od tri četvrtine žrtava trgovine ljudima ili zlostavljanja. Većina njih je primorana, ponekad i upotrebom sile, na prostituciju ili rad uz malu naknadu. Među žrtvama je i sve više dece. Većina žrtava je iz zemalja EU, pretežno iz Bugarske i Rumunije. Pod trgovinom ljudima se podrazumeva prisilna prostitucija, rad ili trgovina organima. Prema jednom izveštaju EU, u periodu između 2013. i 2014. zabeleženo je 15.846 slučajeva žrtava trgovine ljudima među ženama, muškarcima, devojčicama i dečacima.

Evropa se zajedničkim snagama bori protiv trgovine ljudima i usredsređena je na njeno sprečavanje, zaštitu žrtava, krivično gonjenje i međunarodnu saradnju. Evropska komisija je, na primer, pokrenula elektronsku platformu u okviru koje oko 10 organizacija iz cele Evrope razmenjuje informacije i iskustva, ideje i inicijative za podršku žrtvama.

Zakonodavstvo EU garantuje prava žrtvama trgovine ljudima, među kojima je i pravo na pravnu pomoć, zdravstvenu negu i privremeni smeštaj.

[Direktiva EU o sprečavanju i suzbijanju trgovine ljudima iz 2011.](#)

[Priručnik Evropske komisije o pravima žrtava trgovine ljudima](#)

Deo 10: EU je angažovana u svetu

EU je najveći donator razvojne pomoći na svetu

Evropska unija se aktivno bori protiv siromaštva širom sveta – EU i njene države članice predstavljaju najvećeg donatora razvojne pomoći na svetu. Zajedno daju više od Sjedinjenih Država.

Evropa daje više od polovine ukupne razvojne pomoći. EU i njene države članice su 2015. godine dale rekordnih 68 milijardi evra pomoći, 15 odsto više u odnosu na 2014. Uprkos izbegličkoj krizi, države članice su ipak uspele da izdvoje više novca.

EU i njene države članice su najveći donatori razvojne pomoći na svetu

Zvanična razvojna pomoć:

2014

2015

59 milijardi €

68 milijardi €

Čak i kada se razvojna pomoć posmatra iz ugla ekonomskog učinka, EU je i dalje daleko ispred ostalih. Udeo razvojne pomoći u godišnjem BDP-u je 0,47 odsto, dvostruko više od zemalja koje nisu članice EU. UN su postavile cilj od 0,7 odsto, koji zemlje EU zbog ekonomske krize i različitih pritisaka na

budžet nisu trenutno u mogućnosti da dostignu, ali se nadaju da će uspeti do 2030. godine.

Prema Ugovoru EU, najvažniji cilj razvojne politike EU je „smanjenje, odnosno iskorenjivanje siromaštva“. To podrazumeva, između ostalog, obezbeđivanje hrane, čiste vode, obrazovanja i borbu protiv bolesti poput side. Ostali ciljevi uključuju zaštitu ljudskih prava i demokratije, unapređenje ravnopravnosti žena i muškaraca i otklanjanje posledica klimatskih promena i rešavanje drugih ekoloških pitanja. EU podržava ostvarivanje ovih ciljeva u 160 partnerskih zemalja. Da bi se postigao bolji učinak, neophodno je fokusirati se na siromašnije zemlje. Države poput onih u regionu Sahela, na primer, dobijaju pomoć u vidu hrane.

Kao najveći trgovinski partner zemalja u razvoju, EU ovim zemljama daje bescarinski pristup evropskom tržištu. Podsticaji ove vrste bi trebalo da podstaknu njihove nacionalne vlade da primene međunarodne standarde, poput osnovnih ili prava radnika, po uzoru na evropski model.

Kako bi osigurala uspešno sprovođenje projekata i programa, EU tesno saraduje sa međunarodnim partnerima poput UNICEF-a, Organizacijom za ekonomsku saradnju i razvoj i Ujedinjenim nacijama.

[Saopštenje Evropske komisije od 13. aprila 2016.](#)

EU pomaže u rešavanju krize u Siriji

Milioni građana Sirije primorani su da beže iz zemlje zbog građanskog rata. EU je pružila utočište većem broju sirijskih izbeglica nego i jedna druga zemlja koja se ne graniči sa Sirijom. Niko ne ulaže više u obrazovanje sirijske dece od EU.

EU i njene države članice su takođe najveći donatori međunarodne pomoći: zajedno su mobilisali preko 9,2 milijarde evra za sirijske izbeglice u Siriji i u zemljama koje su primile najveći broj izbeglica (Liban, Jordan, Turska, Irak i Egipat). Taj novac se koristi za pružanje direktne humanitarne, kao i razvojne i ekonomske pomoći.

Zahvaljujući toj pomoći ljudima se obezbeđuje pristup pijaćoj vodi i osnovnim sanitarnim uslugama. Pomoć, u vidu hrane i zdravstvene nege, primilo je preko 1.150.000 izbeglica. Deca su vakcinisana, a smeštaj je obezbeđen za preko milion ljudi. EU pruža podršku za obrazovanje stotina hiljada sirijske dece. Visoka predstavnica EU Federika

Mogerini kaže: „Niko ne ulaže u obrazovanje sirijske dece koja su napustila domove ili one koja su još uvek u Siriji kao mi“.

EU igra i ulogu posrednika u naporima za postizanje mira u Siriji i zalaže se za mir na međunarodnim konferencijama.

[Informativni list Evropske komisije o Siriji](#)

[Internet stranica Evropske komisije o humanitarnoj pomoći za Siriju](#)

[Govor visoke predstavnice Federike Mogerini u Berlinu](#)

EU podržava svoje susede

Cilj evropske susedske politike, pokrenute 2004. godine nakon proširenja EU na istok, jeste da oko sebe napravi „krug stabilnih, prijateljskih zemalja“. Kroz tu politiku, EU podstiče i dalje unapređuje univerzalne vrednosti i nastoji da nađe delotvornije načine za unapređenje demokratije, osnovnih sloboda i vladavine prava.

Cilj je da se osigura napredak i bezbednost za sve, a da se u isto vreme spreče podele između proširene EU i njenih suseda, te da se stabilizuju kontinent i njegovi susedi.

Evropska susedska politika nudi okvir za saradnju sa 16 partnerskih zemalja istočno, južno i jugoistočno od EU. U istočnoj Evropi, EU je usredsređena na [Belorusiju](#), [Moldaviju](#), [Ukrajinu](#) i južni [Kavkaz](#) ([Jermenija](#), [Azerbejdžan](#) i [Gruzija](#)); na Mediteranu je fokus na zemljama severne Afrike ([Maroko](#), [Alžir](#), [Tunis](#), [Libija](#) i [Egipat](#)); dok su na Bliskom Istoku predmet interesovanja politike [Izrael](#) i [palestinske teritorije](#), [Jordan](#), [Liban](#) i [Sirija](#). Cilj ove politike je unapređenje demokratije, sprovođenje ekonomskih reformi i bezbednost na spoljnim granicama EU, kao i rešavanje problema [neregularnih migracija](#), [trgovine ljudima](#) i [terorizma](#).

EU je uključena i u sprečavanje i rešavanje regionalnih [sukoba](#). Primera radi, posredovala je u postizanju dogovora između

[Srbije](#) i [Kosova*](#) nakon decenijskog sukoba na Kosovu. Visoka predstavnica EU Federika Mogherini kaže: „Zemlje u svim delovima sveta od nas traže da podržimo njihove mirovne procese.“

Osim toga, EU pomaže svojim susedima pružanjem političke i tehničke ekspertize i finansijskih sredstava od oko dve milijarde evra godišnje. Za programski period između 2014. i 2020. godine je izdvojila 15,4 milijarde evra na ime Instrumenta za evropsko susedstvo i partnerstvo. Pomoć se pruža i u vidu zajmova Evropske investicione banke i Evropske banke za obnovu i razvoj. EU svojim susedima takođe nudi vizne i trgovinske olakšice.

Evropska susedska politika je unapređena [uspostavljanjem dve dodatne platforme](#) – Unije za Mediteran 2008. i Istočnog partnerstva 2009. godine.

[Revizija evropske politike susedstva: snažnija partnerstva za snažnije susedstvo od 18. novembra 2015.](#)

* Ovaj naziv je bez prejudiciranja statusa i u skladu je sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti UN i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o deklaraciji o nezavisnosti Kosova

Deo 11: EU pomaže u rešavanju izbegličke krize

EU spasava živote

Migranti idu ka Evropi ili u potrazi za boljim životom ili bežeći od ratova i represije. Većina njih pristiže preko Sredozemnog mora, prevaljujući opasan put u nesigurnim plovilima. Ako se plovila nađu u opasnosti na moru van teritorijalnih voda Libije, evropski brodovi su dužni da im pomognu.

Najprometnija izbeglička ruta trenutno je ona na potezu od severa Afrike (prvenstveno Libije) ka Italiji. Ono što čini tu rutu veoma opasnom jeste to što beskrupulozni krijumčari zbog velike potražnje ukrcavaju previše ljudi u čamce koji nisu ispravni za plovidbu. Prema podacima Međunarodne organizacije za migracije iz 2016, najmanje 5.000 ljudi je izgubilo život u Sredozemnom moru pokušavajući da dođe do Evrope. Fronteks procenjuje da je Sredozemno more u 2016. godini prešlo 364.000 ljudi. Većina ih je iz Nigerije, Eritreje, Gvineje, Obale Slonovače i Gambije.

EU je 2004. godine uspostavila posebnu agenciju za zaštitu granica i spašavanje na moru – Evropsku agenciju za graničnu stražu (Fronteks) sa sedištem u Varšavi. Fronteksove misije su dugo zavisile od država članica koje su mu na raspolaganje stavljale službenike granične policije i opremu, uključujući helikoptere i brodove, koji su skupa delovali „pod zastavom EU“. Agencija je od tada prerasla u Evropsku graničnu i obalsku stražu i sada ima sopstvenu opremu i rezerve od 1.500 službenika granične policije iz država članice koji su dostupni za brzo upućivanje.

Budžet Fronteksa od njegovog osnivanja neprestano raste: agencija je 2016. imala 254 miliona evra na raspolaganju. Poređenja radi, Evropol je iste godine imao budžet od 100 miliona evra.

Resursi i sredstva za sprovođenje operacija EU na moru su u odnosu na 2015. godinu udvostručeni. U operacijama „Posejdon“, „Triton“ i „Sofija“ je od 2015. godine spašeno preko 400.000 ljudi u Sredozemnom i Egejskom moru; onesposobljena su 303 plovila koja su koristile kriminalne mreže, dok je 89 osumnjičenih krijumčara i trgovaca ljudima uhapšeno i izručeno vlastima Italije.

Spasavamo živote.
Više od
400.000 ljudi je
spaseno na moru
2015. i 2016. godine

[Saopštenje Fronteksa od 6. januara 2017.](#)

[Pomorska operacija Sofija](#)

[Operacije EU na Mediteranu](#)

Evropa štiti svoje granice

Izbeglička kriza je obeležila 2015. Te godine je u EU, pre svega u Nemačku, stigao nezapamćen broj ljudi, a sve glasnije su se čuli pozivi za unapređenje kontrole granica. Od 2016, EU ima novu Evropsku graničnu i obalsku stražu.

Nova Evropska granična i obalska straža je bolje opremljena i ima najmanje 1.500 službenika koji su dostupni za brzo upućivanje. Iako je proistekla iz Fronteksa, nova služba za razliku od svog prethodnika ne zavisi od podrške država članica. Umesto da čeka da joj države članice ustupe opremu na korišćenje, sada istu može da nabavi sama.

Broj stalno zaposlenih bi do 2020. godine trebalo da dostigne 1.000, odnosno dvostruko više nego što ih je bilo u Fronteksu. Službenici nove Evropske granične i obalske straže su već raspoređeni na tursko-bugarskoj granici i na severnoj granici Grčke.

EU je pooštrila i Zakonik o Šengenskim granicama, koji propisuje obaveznu kontrolu svih državljana EU prilikom ulaska, odnosno izlaska iz Unije. Sistemske kontrole državljana trećih zemalja su već obavezne. Procenjuje se da je oko 5.000 građana EU putovalo u zone sukoba i pridružilo se terorističkim grupama poput Islamske države. Neki od njih su po povratku u Evropu učestvovali u terorističkim napadima.

Evropska komisija je u novembru 2016. najavila plan za uvođenje sistema registracije putnika na ulasku u EU (ETIAS), sličan onome koji se koristi u SAD. Ovaj evropski sistem za informacije o putovanjima predviđa obaveznu registraciju i proveru državljana trećih zemalja pre ulaska u zonu Šengena. Sistem će evidentirati podatke o vremenu, mestu ulaska i razlogu putovanja. Istražitelji će proveravati podatke u bezbednosnim i bazama podataka o terorizmu i odlučivati kome će dati dozvolu da uđe u EU. U suštini, u pitanju je automatizovni sistem za izdavanje dozvola za ulazak u EU. „Moramo da znamo ko prelazi naše granice“, rekao je predsednik Juncker. Putnici će ubuduće morati da se registruju popunjavanjem obrasca na internetu.

Svrha sistema je da se teroristima i onima koji se vraćaju iz područja zahvaćenih građanskim ratovima onemogući ulazak u EU. Registracioni sistem će početi da radi 2020. godine a njegovim podacima će se služiti i Evropol. Uspostavljanje sistema će koštati oko 12 miliona evra.

[Saopštenje Komisije o sistemu za informacije o putovanjima](#)

[Informativni list: sistemske provere na spoljnim granicama EU](#)

Evropa se bori protiv krijumčara

Izbeglički put ka Evropi je opasan. Devet od 10 izbeglica i migranata platilo je trgovcima ljudima da ih prebace u EU. Krijumčari su samo 2015. godine zaradili preko četiri milijarde evra od migranata koje su prevezli do Grčke i Italije. EU preduzima mere za borbu protiv krijumčara.

Vojni brodovi EU od leta 2015. patroliraju u blizini obala Libije u okviru operacije Sofija. Osnovni cilj operacije je pronalaznje plovila u kojima krijumčari prevoze ljude i hapšenje posade. Operacija je od tada proširena, pa sada obuhvata i borbu protiv krijumčarenja oružja kako bi se suzbilo delovanje terorističke grupe Islamska država. EU je u Egejskom moru udružila snage sa vlastima Turske i NATO.

EU, takođe, u okviru operacije „Sofija“, obalskoj straži Libije pruža podršku u vidu obuke. Mreža *Seahorse Mediterranean*, čiji je cilj pružanje podrške organima za zaštitu granica zemalja severne Afrike u borbi protiv krijumčara i trgovaca ljudima, trebalo bi da počne da radi u proleće 2017.

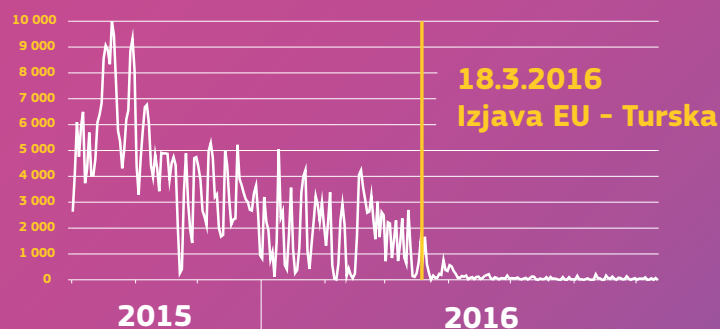
EU je u martu 2016. godine postigla sporazum sa Turskom kako bi stala na kraj krijumčarima koji rade na ruti u Egejskom moru. Sirijskim izbeglicama se sada nude bezbedni i legalni putevi ka EU, umesto opasnih putovanja preko Egejskog mora. Sporazum je urodio plodom: u oktobru 2015. ovim putem je na teritoriju Unije pristizalo 10.000 migranata svakog dana; od stupanja sporazuma na snagu, ta cifra je pala na oko 100 ljudi. Kako bi izbeglicama omogućila da žive dostojanstveno i izgrade novi život u Turskoj, EU je obezbedila tri milijarde evra, usmerenih pre svega na obrazovanje stotina hiljada sirijske dece u Turskoj.

Novi Evropolov Centar za suzbijanje krijumčarenja migranata od 2016. godine pomaže državama članicama u razbijanju kriminalnih mreža koje se bave organizovanim krijumčarenjem migranata.

[Operacija Sofija](#)

[Evropski centar za suzbijanje krijumčarenja migranata](#)

Prosečan broj svakodnevnih prelazaka je smanjen sa oko 10.000 u oktobru 2015. na oko 100 u 2016.

EU se bori protiv osnovnih uzroka migracija

Postoji mnogo razloga zbog kojih ljudi napuštaju svoje zemlje - rat, siromaštvo i politički progoni. Novim partnerstvima za migracije, EU nastoji da tim ljudima omogućiti svetliju budućnost u njihovim zemljama.

U Siriji, ljudi beže od rata, u Eritreji od siromaštva, a u Nigeriji od islamiske terorističke grupe Boko Haram. Svi oni jednostavno odlaze u potragu za boljim životom. EU pojačava saradnju sa nekim afričkim zemljama ne bi li unapredile uslove života, a izbeglicama omogućile da ostanu bliže zemljama porekla.

Kao odgovor na izbegličku krizu, EU je mobilisala više od 10 milijardi evra u 2015. i 2016. godini

EU na taj način želi da otkloni osnovne uzroke migracija. Ustavila je Krizni poverenički fond za Afriku, čiji je budžet više od 2,4 milijarde evra finansiranih iz budžeta EU i Evropskog fonda za razvoj u kombinaciji sa doprinosima država članica i drugih donatora. Fond služi da podrži razvoj i bezbednost u najugroženijim regionima.

EU je kroz nova partnerstva za migracije već unapredila saradnju sa sedam afričkih zemalja, sa kojima radi na poboljšanju humanitarne situacije na terenu, borbi protiv krijumčarenja i olakšanom vraćanju izbeglica. Ovakvi sporazumi su do sada postignuti sa Etiopijom, Malijem, Nigerom, Nigerijom i Senegalom. Namera EU je da ove zemlje porekla i tranzita podstakne na saradnju služeći se mešavinom pozitivnih i negativnih podsticaja kako bi se smanjio broj ljudi koji napušta svoje domove, migranti bili primljeni u zemlje tranzita, i kako bi više migranata bez prava na azil moglo da se vrati u svoje domovine. EU se zauzvrat obavezuje na davanje povoljnih trgovinskih uslova i više razvojne pomoći. Zahvaljujući tome, u Nigeru je broj migranata koji prelaze pustinju ka Libiji opao sa 70.000 u maju na 1.500 u novembru 2016. godine.

Evropska komisija u tom cilju planira da podstakne razvoj privatnog sektora u Africi posredstvom investicionog fonda u vrednosti od nekoliko milijardi evra. Komisija je u septembru 2016. predstavila ambiciozan plan za Afriku i susede EU vredan 44 milijardi evra. Zamišljeno je da plan podstakne privatne kompanije da ulažu u, na primer, energetske i proizvodni sektor u Africi, tako što će ponuditi pokriće za moguće rizike.

Jedan od osnovnih uzroka migracija je činjenica da je ekonomski rast zemalja u razvoju na najnižem nivou još od 2003. Predsednik Junker o tome kaže: „Novi plan će ponuditi izlaz onima koji bi inače bili primorani da se otisnu na opasna putovanja u potrazi za boljim životom“.

[Prvi rezultati partnerstava za migracije sa afričkim zemljama](#)

[Internet stranica Kriznog povereničkog fonda za Afriku](#)

EU je posvećena zajedničkim standardima azila u Evropi

Mnogo pre izbijanja izbegličke krize 2015. godine, EU je zadala sebi cilj da uskladi politiku azila sa politikom prema izbeglicama. Stav mnogih država članica se, međutim, po tom pitanju dosta razlikovao, što je naročito došlo do izražaja tokom izbegličke krize. Komisija insistira na zajedničkom minimumu standarda.

Evropske politike za azil i izbeglice vuku korene iz Ugovora iz Rima, potpisanog 1957. Osnovna ideja je bila stvaranje jedinstvenog područja zaštite u kome bi sve izbeglice imale isti tretman i u kome bi sve države članice nudile isti minimalni nivo zaštite.

EU je u međuvremenu radila na postepenoj harmonizaciji pravnih osnova. Budući da sve zemlje poštuju isti minimum standarda za prihvatanje i podršku tražiocima azila, procedure azila takođe moraju biti iste. U zakonodavstvo EU je uključena i Ženevska konvencija.

Evropska kancelarija za podršku azilu, kao važan činilac evropske solidarnosti, igra značajnu ulogu u sprovođenju zajedničke politike azila i podstiče bližu saradnju između država članica koje imaju specifične potrebe i čiji sistemi azila su izloženi naročitim pritiscima.

Dablinskom uredbom iz 1997. godine utvrđeno je da tražioci azila moraju da podnesu zahtev za azil u prvoj zemlji EU u koju uđu. Izbeglička kriza je pokazala da ovo pravilo ima nedostataka, zbog čega se trenutno radi o reformi Dablinskog sistema.

Nakon izbegličke krize 2015. godine, na spoljnim granicama EU u Grčkoj i Italiji su, na predlog Komisije, uspostavljani centri za inicijalni prihvatanje i registraciju izbeglica (hotspots). Izbeglice se u centrima registruju i uzimaju im se otisci prstiju. Centri takođe organizuju premeštaj izbeglica unutar EU, u skladu sa odlukom koju je na predlog Komisije usvojila većina država članica. Tom odlukom je predviđeno premeštanje 160.000 izbeglica iz Grčke i Italije, koje su zbog svog geografskog položaja izložene naročitom pritisku, prema posebnom obrascu. Evropska komisija je u leto 2016. predložila dalje reforme, među kojima su pojednostavljivanje procedure azila, uvođenje zajedničkih standarda za zaštitu prava korisnika međunarodne zaštite i dalje usklađivanje uslova za prihvatanje izbeglica u EU.

[Evropska kancelarija za podršku azilu](#)

Deo 12: EU smanjuje birokratiju

EU prilagođava svoj angažman značaju problema

Ljudi često doživljavaju EU kao birokratsko čudovište, kao telo koje se bavi normiranjem zakrivljenosti krastavaca. Razume se da je u pitanju samo karikatura. Uzdržavanje pri predlaganju novih zakona vodeći je princip Junkerove Komisije.

Komisija je u prve dve godine mandata povukla 100 predloga i predložila 80% manje inicijativa nego u proteklih pet godina

Nemački režiser Wim Venders je jednom prilikom rekao: „Ideja o Evropi se pretvorila u birokratiju, pa ljudi sada birokratiju doživljavaju kao ideju“. Ljudi imaju mnogo predrasuda o navodnom preteranom EU regulisanju, iako je čuveno pravilo o krastavcima odavno ukinuto. Aktualna Komisija na čelu sa Junkerom nastoji da izbegne uzaludne rasprave o usklađivanju pravila o ambalaži za ulje ili tuševima: Evropa treba da se angažuje samo onda kada je to svrsishodno.

Od stupanja na dužnost 2014, Junkerova Komisija je povukla oko 100 nacrtu zakona i pokrenula 80 odsto manje inicijativa

nego njen prethodni saziv. U međuvremenu je sve postojeće zakonodavstvo podvrgnuto detaljnoj proveru. „Evropa će postati bolje i sigurnije mesto samo ako se usredsredimo na oblasti u kojima Evropa može da dà stvarnu dodatu vrednost i da postigne rezultate“, rekao je Junker.

Evropski građani i preduzeća traže od evropskih zanodavaca da se usredsrede svoje vreme i napore na važna i goruća pitanja i da istovremeno nastoje da usvajaju jednostavne zakone koji se zasnivaju na činjenicama, koji su pouzdani i proporcionalni i donose maksimalnu korist.

Cilj Junkerove Komisije je da revidira postojeće zakonodavstvo EU i postara se da ono bude svrsishodno i da postiže željene rezultate. Komisija se redovno savetuje sa grupom eksperata na visokom nivou koju čine predstavnici država članica, poslovne zajednice i civilnog društva kako bi propise EU učinila efikasnijim i delotvornijim i smanjila troškove i birokratiju, a da pritom ne odstupi od ciljeva politike.

Zakone EU svakako ne usvajaju anonimne birokrate. Svaku direktivu i uredbu usvajaju dva zakonodavca, direktno izabrani Evropski parlament i demokratski izabrane vlade država članica. Drugim rečima, nijedan zakon EU se ne usvaja bez učesća država članica.

[Govor predsednika Junkera o stanju Unije od 14. septembra 2016.](#)

EU nije birokratsko čudovište – Evropa nas košta manje nego što mislimo

Birokratija EU je na lošem glasu. Mnogi smatraju da zvaničnici i institucije EU žive raskošnim životom na račun poreskih obveznika, ali cifre pokazuju suprotno.

U evropskim institucijama radi oko 55.000 ljudi, od čega ih je u Komisiji zaposleno nešto manje od 34.000. Ako u obzir uzmemo da osoblje EU radi za 510 miliona građana, ta cifra i ne izgleda tako velika. To znači da svaki zvaničnik ili službenik EU radi za 10.000 građana. Poređenja radi, nemački grad Keln zapošljava oko 17.000 državnih službenika, a kako ima oko milion stanovnika, to znači da jedan državni službenik radi za 60 stanovnika. U Parizu svaki službenik radi za 45 građana. U poređenju sa njima, EU deluje skromno.

Naravno, stalno se poziva na smanjenje birokratije. Udruženje poreskih obveznika predlaže da se broj zaposlenih smanji na ispod 40.000. No, kritičari često zaboravljaju da se EU ne tako davno proširila na 28 članica i da ima nove nadležnosti – kako bi mogla da ih obavlja sa manjim brojem zaposlenih?

Samo šest odsto budžeta EU se izdvaja za upravu (plate, penzije i prevodilačka služba), dok 94 odsto ide državama članicama i građanima. Poređenja radi, administracija EU košta 8,3

milijarde evra godišnje, dok države članice troše 2.200 milijardi evra na svoje uprave. Stereotip o tome da zvaničnici u Briselu žive raskošno takođe nije istinit.

Osnovna plata službenika Komisije iznosi 2.300 evra bruto, a tu su i dodaci. Samo nekolicina najviših zvaničnika prima platu od 16.000 evra mesečno. Plate službenika EU rastu istim tempom kao i plate njihovih kolega u državnim upravama referentne grupe zemalja. Inače, kupovna moć službenika EU je proteklih godina opala u odnosu na njihove kolege iz država članica, zbog porasta doprinosa za penzijsko osiguranje i uvođenja kriznih dažbina. U periodu između 2004. i 2011. godine, kupovna moć službenika EU je opala za 7,6 odsto, dok je kupovna moć njihovih nemačkih kolega opala za 4,5 odsto. Osim toga, Evropska komisija je najavila da do 2020. godine namerava da na ime plata zaposlenih uštedi osam milijardi evra.

[Internet stranica Evropske komisije o osoblju](#)

[Internet stranica Evropske unije o upravi](#)

EU se isplati — za Maltu

Malta je jedna od zemalja EU koja iz budžeta EU dobija više nego što daje i to je praksa koja se neće menjati tokom čitavog tekućeg finansijskog perioda 2014-2020. Treba imati u vidu da ovaj neto bilans ne odražava verno mnogostruke prednosti članstva u EU. Veliki broj njih, poput mira, političke stabilnosti, bezbednosti i slobode građana da žive, rade, obrazuju se i putuju bilo gde u Uniji, nije moguće izmeriti. Osim toga, cilj evropskih investicija je da donesu prednosti čitavoj EU, a uložena sredstva EU u jednoj zemlji mogu doneti koristi i drugim članicama EU.

Nacionalni i budžet EU imaju različite ciljeve, ali se istovremeno i dopunjuju. Budžet EU je usmeren na oblasti u kojima novac EU može da generiše dodatnu vrednost. Primera radi, projekat veličine evropskog satelitskog sistema za navigaciju Galileo ne bi mogla da finansira nijedna država članica samostalno.

Za razliku od budžeta Malte — ili bilo kog drugog državnog budžeta — iz budžeta EU se ne izdvajaju sredstva za odbranu ili socijalnu zaštitu, već se u prvom redu radi o investicionim troškovima. Na primer, imajući u vidu da je turizam najveći izvor prihoda Malte, EU finansira programe obuke kako bi se povećao broj ljudi koji imaju stručne kvalifikacije za rad u toj industrijskoj grani.

Najveći deo novca koji Malta dobija od EU se troši na regionalnu politiku (57 odsto u 2015. godini). Ciljevi regionalnih fondova su smanjenje ekonomskih, socijalnih i teritorijalnih razlika između regiona i zemalja u Evropi. Saobraćaj na Malti je glavni korisnik sredstava EU. Proteklih godina je iz regionalnih fondova finansirano 85 odsto troškova za modernizaciju puteva koji su deo Obalskog puta, kao i drumskih pravaca u

Zurijeku, Marsaskali, Slendiju i Ta Pinuu. Projekat Kapara je takođe među onima koji imaju koristi od fondova EU.

Bezbednost i građanstvo su druga oblast po visini izdataka (10,5 odsto u 2013). Ova oblast uključuje inicijative koje se tiču kulture, zdravlja i potrošača, te zaštite života, slobode i imovine evropskih građana, uključujući upravljanje migracionim tokovima. Malta je u ovoj oblasti sprovela nekoliko projekata, poput programa za pružanje pomoći migrantima pri ponovnom preseljenju u zemlje porekla. Malta je takođe sedište Evropske kancelarije za podršku azilu, agencije EU koja se bavi pitanjima azila.

Treća oblast po obimu izdataka u 2015. je bila oblast obezbeđivanja održivih resursa, uključujući poljoprivredu i ruralni razvoj. Sprovedenjem poljoprivredne politike EU pruža podršku poljoprivrednicima i promoviše bezbednu i kvalitetnu hranu, ali se brine i o životnoj sredini i podstiče ruralne ekonomije. Živinsko meso s Malte je samo jedan od primera praktične upotrebe ovih sredstava u proteklim godinama: jedna farma je zahvaljujući tome uspela da modernizuje proizvodne procese i da ih istovremeno učini ekološki prihvatljivijim, što je dovelo do značajnih rezultata.

Istraživanje je jedna od ključnih oblasti za razvoj konkurentnosti i privrede ove zemlje. Više od 150 učesnika – univerziteta, istraživačkih instituta ili malih i srednjih preduzeća – već je dobilo sredstva iz istraživačkog programa EU za period 2007-2013. Ta investicija ne samo da će otvoriti radna mesta i generisati rast, već će imati centralnu ulogu u rešavanju najvećih problema današnjice, poput energije, sigurnosti hrane, klimatskih promena i starenja stanovništva. Mali sistem za prikupljanje solarne energije koji su osmislili malteški istraživači je jedan od projekata koje EU finansira, a koji su usmereni na borbu protiv klimatskih promena.

Za više informacija:**Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji**Delegacija Evropske unije
u Republici Srbiji

Avenija 19a, Vladimira
Popovića 40/V,
11070 Novi Beograd, Srbija
Tel: 011 30 83 200
Fax: 011 30 83 201
E-mail: delegation-serbia@eeas.europa.eu
Website: www.europa.eu
[@EUinfoNis](https://www.facebook.com/EUinfoNis)

EU info centar Beograd

Kralja Milana 7, 11000
Beograd, Srbija
Tel: 011 40 45 400
E-mail: info@euinfo.rs
Website: www.euinfo.rs
[@EUinfoNis](https://www.facebook.com/EUinfoNis)
[@EUICBG](https://www.instagram.com/EUICBG)

EU info kutak Novi Sad

Mihajla Pupina 17,
21000 Novi Sad,
Srbija
Tel: 021 45 16 25
E-mail: officens@euinfo.rs
Website: www.euinfo.rs
[@euipnovisad](https://www.facebook.com/euipnovisad)
[@EUinfoNS](https://www.instagram.com/EUinfoNS)

EU info kutak Niš

Vožda Karađorđa 5, 18000 Niš,
Srbija
Tel: 018 241 561
E-mail: officenis@euinfo.rs
Website: www.euinfo.rs
[@euipnis](https://www.facebook.com/euipnis)
[@EUinfoNis](https://www.instagram.com/EUinfoNis)

EU u knjigama:**DIGITALNA
NARODNA
BIBLIOTEKA SRBIJE**

Kolekcija Narodne biblioteke Srbije sadrži publikacije koje su izdale Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji, Kancelarija za evropske integracije Vlade Republike Srbije i partnerske organizacije, a koje pružaju informacije o različitim aspektima evropskih integracija, nastanku i razvoju EU, kao i odnosima Srbije i EU: www.digitalna.nb.rs/sf/NBS/knjigeoEU

EU u bibliotekama:

Publikacije i knjige o Evropskoj uniji na srpskom jeziku možete naći u bibliotekama širom Srbije. www.euinfo.rs/euteka

60 dobrih razloga za EU

Evropska komisija
Predstavništvo na Malti
Dar l-Ewropa / Europe House
254, St Paul Street
Valletta - VLT 1215
Malta

Rukopis ažuriran u martu 2017.

PDF JN-02-18-880-SR-N ISBN 978-92-9238-587-3 doi:10.2871/39935

Predstavništvo na Malti